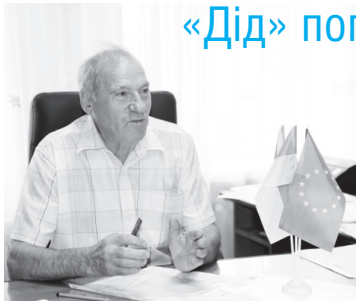

Перший хліб

На півдні України зібрано стартові тонни зерна нового врожаю
» стор. 7

«Дід» поперек горла?

Один із найстарших в Україні голів об'єднаної територіальної громади заявляє, що нічого не боїться
» стор. 9

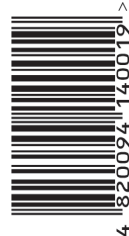
«Захоплююсь Сталіним»

Росіяни назвали найвидатнішими людьми в історії своїх диктаторів. У першу п'ятірку дивом затесався Пушкін
» стор. 5

Україна молода

Вівторок, 27 червня 2017 року

№ 78 (5239)

Учораши курси НБУ:
1 \$ = 26,03 грн.
1 € = 29,08 грн.
1 рос. руб. = 0,4 грн.

«Дитячі хвороби» української влади

Чому українські політики ведуть себе, як підлітки
» стор. 4

Малюнок Володимира СОЛОНЬКА.

Олександр Турчинов
секретар Ради нацбезпеки й оборони

«Що ж стосується припинення вогню, на превеликий жаль, за останні два місяці це третя чи четверта домовленість про припинення вогню. Їх постійно порушують із боку російських гібридних військ. Я не пам'ятаю жодної домовленості, якої б вони дотримувалися. Не більше півдоби тримаються ці домовленості».

■ ДОБРА СПРАВА

Подарунки з Канади

Благодійники подарували львівській лікарні обладнання вартістю понад 10 мільйонів гривень

Дар'я БАЗЗАЛУК

Нейрохірургічне відділення міської дитячої клінічної лікарні Львова отримало низку спеціалізованого медичного обладнання, яке дало змогу укомплектувати операційну на рівні передових світових клінік. «Канадські благодійники передали дитячій лікарні обладнання вартістю понад 10 мільйонів гривень. Тепер діти будуть іще легше переносити операції і швидше повертатися до звичного життя. Обладнання загальною вартістю понад 10 мільйонів гривень передали для львівських нейрохірургів канадські меценати українського походження у рамках співпраці SickKids Hospital (Торонто) з дитячою клінічною лікарнею міста Львів. Завдяки цьому обладнанню було прооперовано вже двох дітей зі складною нейрохірургічною патологією», — поінформували у міськраді.

Нейрохірург міської дитячої лікарні Тарас Микитин розповів: «У нашу лікарню вже вп'яте приїхав професор Джеймс Рутка — один із найкращих дитячих нейрохірургів Північної Америки. Його п'ятий візит приурочений великій роботі, яка була проведена і вчора, і сьогодні в операційній. Цей візит знаменний тим, що професор для нашої лікарні спільно з фундацією SickKids і Джеймсом Темертеєм подарував обладнання на суму понад 10 мільйонів».

«Учора ми оперували складний випадок, використовуючи найсучасніше обладнання, яке нещодавно отримала лікарня, — повідомив директор програми Українського педіатричного товариства, член Асоціації нейрохірургів північної Америки, професор Джеймс Рутка. — Сьогодні також виконували складне хірургічне втручання, яке не проводилося раніше в Україні. Я впевнений, що такі складні оперативні втручання можуть бути зроблені в майбутньому у Львові, куди я щороку повертатимусь. Вже понад 40 дітей з усієї України з нейрохірургічною патологією записано на консультацію».

Головний лікар міської дитячої клінічної лікарні Дмитро Квіт додає: «Це модерне обладнання дає змогу виконувати надскладні операції дітям із мінімальним травматизмом та надавати максимально якісну допомогу. Це обладнання дійсно унікальне не тільки для нашого регіону, а й для нашої держави. Лікарня отримала нейрохірургічну операційну, обладнану за найвищими стандартами європейських і світових клінік. Це обладнання дає можливість проводити операції, про які ми декілька років тому не могли й мріяти. Ми дуже вдячні за таку допомогу, бо завдяки людям доброї волі з Канади маємо унікальне обладнання тут, у Львові. Наші двері завжди відкриті для пацієнтів з усієї України».

Дмитро Квіт під час урочистостей подарував благодійникам на згадку картини талановитих пацієнтів, які вчать в художній школі Олекси Новаківського. А міський голова Львова Андрій Садовий за жертовність і допомогу нагородив «Золотим Гербом міста Львова» голову добродійної фундації Temerty Джеймса Темертея.

Як стало відомо «УМ», меморандум про передачу обладнання в нейрохірургічне відділення міської дитячої клініки було підписано 24 червня 2016 року. За словами головного лікаря Дмитра Квіта, вже з травня цього року вісім одиниць надсучасних спеціалізованих приладів, більшість з яких немає в медичних закладах Львова та області, використовуються в щоденній роботі нейрохірургічного відділення лікарні. ■

Іван БОЙКО

Так зване «хлібне перемир'я», про яке домовилися учасники Тристоронньої контактної групи у Мінську минулого тижня й яке передбачало припинення вогню на час жнив, із 24 червня по 31 серпня, так і не відбулося.

Звісно, на словах сепаратисти говорять, що «врожайне перемир'я» нібито триває, але на ділі — хоча й із меншою інтенсивністю, але все-таки обстрілюють позиції ЗСУ вздовж лінії східного фронту.

«Що ж стосується припинення вогню, на превеликий жаль, за останні два місяці це третя чи четверта домовленість про припинення вогню. Їх постійно порушують із боку російських гібридних військ. Я не пам'ятаю жодної домовленості, якої б вони дотримувалися. Не більше півдоби тримаються ці домовленості, і вони починають їх порушувати», — констатував минулими вихідними секретар Ради нацбезпеки й оборони Олександр Турчинов. За його словами, минулого тижня окупанти дещо зменшили кількість обстрілів лише завдяки інтенсивній роботі спостерігачів місії ОБСЄ.

Не дивно, саме у вихідні підрозділи ЗСУ ліквідували ворожу ДРГ із Росії: зокрема, було знищено командира диверсантів, який виявився мешканцем російського міста Кіров, ще кілька російських окупантів потрапили в полон. Один із полонених — житель Алтайського краю.

«Унаслідок ужитих заходів чотирьох бойовиків було затримано, а ще двох — командира та одного з диверсантів, які чинили злісний опір бійцям сил АТО, — ліквідовано. Варто зазначити, що загиблий командир групи був громадянином Російської Федерації, родом із міста Кіров», — повідомили деталі затятого бою з ворожими диверсантами у прес-центрі штабу АТО. Під час затримання окупантів було вилучено зброю:

■ НА ФРОНТІ

Ворога хлібом не годуй

Попри «хлібне перемир'я» на Донбасі активізувалися ворожі диверсанти та снайпери з російською пропискою

Українські військові вистежили ворожих диверсантів.
Фото штабу АТО.

ПКМ — 2 одиниці, СВД — 2 одиниці, АК-74 — 2 одиниці, РПГ-26 — 1 одиниця. Щодо полонених розпочали слідчі дії, процесуальне керівництво над якими здійснює прокуратура сил АТО.

Утім Кремль продовжує надсилати на Донбас «гарматне м'ясо» з числа кадрових військових. Днями українська розвідка зафіксувала прибуття кількох груп російських снайперів до окупованого Донецька. За даними керівника групи «Інформаційний спротив» Дмитра Тимчука, снайпери прибули до Олександрівки (західна околиця Донецька) і

в район Трудовське (Петровський район Донецька). І додає: «За зовнішніми ознаками — якути або буряти».

Загалом ворог порушив «хлібне перемир'я» минулої неділі 23 рази. Зокрема, на донецькому напрямку левова частка ворожих обстрілів із мінометів і бронетехніки припала на ділянку фронту Кам'янка — Авдіївка.

Утім найскладніша обстановка на луганському напрямку, де бойовики постійно обстрілюють із мінометів Щастя та Троїцьке. Тоді як на приморському напрямку — відносна тиша. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Півмільйона за Гужву

Учора заступниця головного редактора видання «Страна.ua» Світлана Крюкова внесла за свого шефа Ігоря Гужву, підозрюваного у вимаганні, 544 тисячі гривень застави. Про це у «Фейсбуці» повідомила адвокат Гужви Олена Лукаш, яка в часи режиму Януковича була міністром юстиції. Раніше пані Крюкова повідомила у соцмережах, нібито ледь не вся редакція збирає гроші на заставу для свого

головреда. Гужву затримали ввечері 22 червня за підозрою у вимаганні та отриманні 10 тисяч доларів за відмову від розміщення компрометуючих матеріалів на народно-депутата від Радикальної партії Дмитра Лінька. Наразі Ігор Гужва перебуває під вартою.

Напад на журналістку

В Одесі стався напад на Світлану Підпалу, відому в місті журналістку, учасницю розслідуваль-

ної «Групи 2 травня», рухів «Генпротест» і «Зелений лист», які борються проти забудови одеських пляжів. «Півгодини тому на мене напали біля мого будинку на Тираспольській. Нічого не вкрали. Бризнули балонами, потім били по обличчю», — повідомила Підпала у «Фейсбуці». Напад на себе журналістка пов'язує з професійною діяльністю, адже вона бореться із незаконною забудовою на одеських пляжах. ■

Шлапак подав у відставку

Голова правління націоналізованого Приватбанку Олександр Шлапак подав у відставку, повідомила прес-служба банку. «Олександр Шлапак виконав поставлені завдання щодо стабілізації ситуації в банку та проведення аудиту фінансового стану Приватбанку й найближчим часом планує завершити антикризову каденцію на посаді голови правління», — пояснює прес-служба фінустанови.

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Харківська область

«Фазенда Виноград» у селі Іванівка і кінотеатр «Спартак» в Ізюмі обрані відкритими майданчиками для проведення літературно-музичного фестивалю «Дорога на схід», яким уже другий рік опікується благодійний фонд письменника Сергія Жадана. Захід заплановано на 18-19 серпня, тому організатори наразі закликають відгукнутися талановитих митців, які ще не стали відомими, але вже готові запропонувати на суд глядачів плоди своєї творчості.

Особливо затребувані цього року музиканти і дизайнери. Перші зможуть виступити на сцені, другі — продати свої роботи на фестивальному ярмарку. «Ми хочемо, по-перше, привезти в Ізюм митців, котрі вже відбулися, зібрати їх з різних регіонів, — повідомив Сергій Жадан. — А по-друге, знайти та показати Харківщині, Ізюмщині, які цікаві музиканти, артисти є в її власних куточках. Тож якщо ми про вас ще не знаємо, але ви талановиті й готові зіграти на фестивалі — напишіть нам!»

Програма головної сцени, що буде

■ КРАСИВЕ І КОРИСНЕ

Усі дороги ведуть на схід

Благодійний фонд Сергія Жадана готує вже другий фестиваль, який знайомить «східну» глибинку з сучасним українським мистецтвом

змонтована на березі Сіверського Донця, наразі відома — тут очікують приїзду музичних груп «Тартак», «The Vayo», «Шана», «Жадан і собаки». Розпочне вечір музично-літературний проєкт «Лінія Маннергейма», над створенням якого, окрім Сергія Жадана, працювали Олег Каданов і Євгенія Турчинова. Гостям також покажуть виставу «Альберт, або Вища форма страти», поставлену за однойменним оповіданням Юрія Андруховича. Автор теж приїде на Ізюмщину, аби взяти участь у запланованому дійстві.

Дизайнери з Харківської, Донецької, Луганської та Сумської областей зможуть показати себе на міському яр-

марку. «Ми облаштуємо його так, аби люди змогли придбати найцікавіші речі, які тільки можна знайти на українському сході, — каже співорганізатор фестивалю Марина Богун. — Креативна економіка — саме те, що виводить регіони на якісно новий рівень. Культурні проєкти, екотуризм, локальне креативне виробництво — усім цим багата Харківщина, але хочеться надати процесу нового імпульсу».

Перший фестиваль «Дорога на схід» відбувся минулого року у Новопскові, Сватовому і Старобільську Луганської області. Захід мав неабиякий успіх, тому організатори вирішили продовжити започатковану традицію. ■

■ НЕБЕСНА КАНЦЕЛЯРІЯ

Умліти можна...

Синоптики попереджають: Україну в найближчі дні накриє спека до 35 градусів

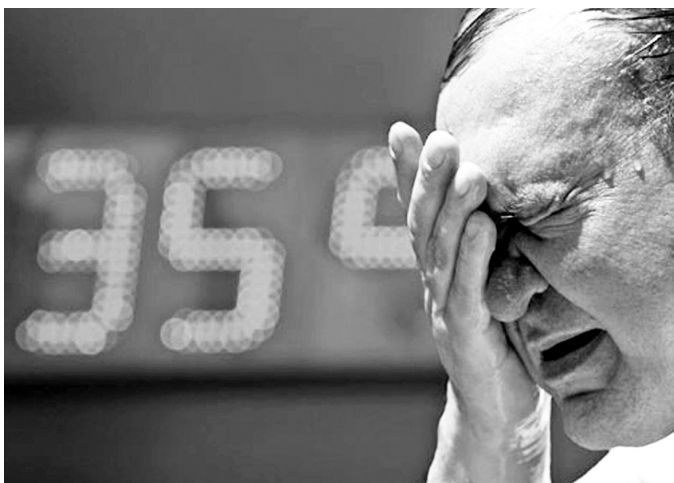
Олена КАПНІК

На Україну насувається скандинавський циклон. Відтак погода з невисокими температурними показниками залишає територію країни. Натомість насувається спека. Підняття температури синоптики прогнозують із завтрашнього дня. Температура повітря підніметься до 30-34 градусів тепла вдень спочатку на півдні, а потім по всій території країни. Тож початок тижня використайте для біганини в справах, бо температура повітря ще буде милосердна. У вівторок, 27 червня, ще можна буде пересуватися вулицями порівняно з комфортом. Температура становитиме +24 — +29 градусів, лише на півдні до +30. А вже в середу кудись ховайтеся обробляти результати ділової біганини, бо скрізь починається справжня літня спека. Засісти можна: під кондиціонер, під свіжий ві-

конний протяг, у затінок у садочку, в альтанку серед трояндових кущів, у підвал або, як кажуть на заході України, у пивницю чи під вентилятор. Бо з 28 червня температура повітря підвищиться в Україні до +28 — +33 градусів. А при «наполегливішому сонці — й вище», — написала на своїй сторінці у соцмережі синоптик Наталя Діденко.

Сьогодні по всій країні практично без опадів. Удень на сході до +32 вище нуля. В інших регіонах +24 — +30 градусів. Температура повітря вночі 13-18 градусів із позначкою плюс. У центральних областях, на Одещині, Миколаївщині, Харківщині та місцями у північних областях України очікуються короткочасні дощі та грози.

У середу, 28 червня, місцями пройдуть дощі з грозами. Вдень на півдні очікується до +32 градусів. Трохи

Спека затримається щонайменше до кінця тижня.
Фото з сайта litsa.com.ua.

нижчі показники на заході. Там температура повітря прогріється до 27 градусів вище нуля. У четвер в Україні знову очікуються грозові дощі. Вночі по країні — 17-22 градуси тепла. Вдень на півдні та заході до +33.

У п'ятницю сонячно і без опадів. У центрі та на півдні місцями 35 градусів тепла. В інших регіонах 27—34 градуси з позначкою «плюс».

1 і 2 липня в Україні місцями пройдуть дощі. У суботу вночі найпрохолодніше буде у Львівській області. Там температура не перевищить позначку в 12 градусів тепла. На решті території 13-22 градуси за Цельсієм. Удень температура по країні

+25° — +35°, такі ж «градуси» очікуються і в неділю.

У зв'язку з кліматичними змінами, які вже відбулися і продовжують відбуватися, середня температура повітря в липні і серпні в Україні за останні 25 років зростає майже на 2 градуси. У червні значних змін не відбулося, кажуть у Гідрометцентрі.

Також у Гідрометцентрі попереджають про засушливі липень та серпень. Вже зараз рівень вологості та ґрунтових вод набагато нижчий, ніж у попередні два роки. Тому засуха суттєво вплине на врожай зернових та значно підвищить імовірність лісових пожеж і тління торф'яників. ■

■ КОМПРОМІС

На День праці... відпочинемо

1 травня таки залишиться вихідним, а 8 березня боротимемося за права жінок

Тарас ЗДОРОВИЛО

Завтра, 28 червня, завдяки Дню Конституції українці матимуть черговий вихідний день. Проте наступного року ми можемо побачити зовсім новий «святковий календар». «УМ» уже повідомляла про ініціативу Українського інституту національної пам'яті, в якій пропонується відмовитися від святкування окремих «празників», що дісталися нам у спадок від Радянського Союзу, натомість є ідея започаткувати нові пам'ятні дати, які стали б у тому числі й вихідними днями. Обговорення цих пропозицій здійняло цілу бурю в українському суспільстві. Й хоча дискусія ще досі триває, певні компромісні рішення вже є.

Зокрема, наступного року 8 березня ми святкуватимемо, найвірогідніше, на роботі. «Ми пропонуємо його перейменувати з Міжнародного жіночого дня на День боротьби за права жінок. У цьому випадку статус вихідного дня

лише зашкодить формату цього свята. Я думаю, що будуть іще дискусії щодо цього, але я готовий відстоювати нашу позицію й сподіваюся, що зможемо переконати депутатів», — сказав директор Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович виданню «Апостроф».

А от щодо 1 травня, яке пропонували зробити робочим днем, довелося дещо «здати» позиції. В інституті вимушені були відмовитися від цієї ідеї, бо вона не знайшла підтримки, тому пішли на компроміс і в новій редакції законопроекту від Українського інституту національної пам'яті, який уже подано до Кабміну, це одіозне свято буде не Міжнародним днем солідарності трудящих, а Днем праці (а чому б і ні? Та хоч Днем саджання картоплі — саме цим більшість українців на початку травня якраз і займається). Таким чином убиваємо двох зайців: долучаємося до Заходу (бо в більшості тамтешніх «загниваючих» країн воно так і

називається, але не є вихідним), а з іншого боку — зберігає статус вихідного, що цілком задовольняє українців.

Статусу пам'ятної дати слід позбавити і 22 червня, вважає Володимир В'ятрович (наразі цього дня ми відзначаємо День скорботи і пам'яті жертв війни. — Ред.). «Нам потрібно відмовитися від цих радянських, російських атавізмів, штампів, і 22 червня пам'ятати як день, коли почалася війна між двома тоталітарними режимами — нацистським і комуністичним. Але це точно не початок війни... Якщо ми вже хочемо говорити про початок війни, то для цього є 1 вересня 1939 року, саме тоді для українців почалася війна, й українці в перші дні цієї війни опинилися в її гущі. А якщо вшановувати пам'ять загиблих під час Другої світової, то для цього є «цілком правильний» день 8 травня — День пам'яті і примирення», — наголошує пан В'ятрович. Й саме цей день має бути вихідним. Цікаво, якщо донедавна скасування вихідного дня 9 травня суспільство сприймало «в штики», то на тлі інсинуацій, які спостерігалися цього року (зокрема, в Дніпрі), кількість людей, готових підтримати ідею щодо перенесення вихідного дня з 9-го на 8-ме, суттєво зростає.

А от від нових свят-«вихідних» — йдеться про День Шевченка та День сім'ї — довелося відмовитися. Ця ідея серед українців підтримки не здобула. ■

Олена КАПНІК

■ ВЕЛИКЕ ПРИБИРАННЯ

Львів буде чистим!

3 міста Лева нарешті почали вивозити сміття

Майже 11 тисяч тонн сміття накопичилося на вулицях Львова. Близько 40% сміттєвих майданчиків міста переповнені. Через «завали» побутових відходів у місті виникла загроза гострих кишкових захворювань та інших інфекцій. Проте сміттєва «крига» нарешті скресла. Днями Львівська міськрада передала повноваження з вивезення побутових відходів облдержадміністрації. І після довгої боротьби львів'яни із бездіяльністю депутатів із міста таки почали вивозити сміття. Більше 6 тонн відходів почали вивозити зі сміттєвих майданчиків на полігони області, зазначено у попередньому підписаному меморандумі. Впродовж

двох тижнів Львів планують повністю очистити. Обласна адміністрація розробила спеціальні маршрути для сміттєвозів.

Куди саме вивозитимуть відходи — не уточнюють. В адміністрації бояться блокування. Адже жителі області не хочуть приймати сміття зі Львова на свої полігони, а мери про-

ти волі громад іти не збираються.

За словами віце-прем'єр-міністра, міністра регіонального розвитку Геннадія Зубкова, Міністерство охорони здоров'я щоденно моніторить санітарно-епідеміологічну ситуацію, аби попередити можливість поширення інфекційних захворювань у Львові.

До слова, голова Львівської обласної державної адміністрації Олег Синютка попросив мера Львова Андрія Садового передати ОДА функції щодо вивезення сміття на два роки. Оскільки, за словами Садового, в області приймати львівське сміття йому відмовили. «Якби не було системної блокади впродовж останнього року, ми б нормально попрацювали. Усі приватні полігони, які працювали зі Львовом, відмовили нам, тому що було вилучення документів, кримінальні справи. Я очікував, що ми сьогодні отримаємо чітку логістику, куди це сміття можна вивозити. Я такої відповіді не почув», — заявив міський очільник. ■

Продовження теми — на 8-9 стор.

■ ОСВІТА

Дайте грошей на сантехніка

У Черкасах — критична ситуація з фінансуванням професійно-технічних закладів

Людмила НІКІТЕНКО

На функціонування професійно-технічних закладів Черкас із міської казни треба виділити 33 мільйони гривень, а їх бракує. За словами міського голови Анатолія Бондаренка, у профтехучилищах і коледжах міста навчаються не лише студенти з Черкас, а й з усіх районів області та інших регіонів України. До того ж таких учнів там — переважна більшість. Тоді як, наголошує пан Анатолій, усі витрати — заробітна плата викладачам, оплата енергоносіїв та інших комунальних послуг і потреб ПТУ — оплачуються тільки коштом бюджету Черкас.

«33 мільйони гривень цього року ми маємо забрати з міської казни і перерасподувати на функціонування закладів професійно-технічного спрямування. Ми збираємо ці гроші з кишень наших громадян, хоча могли б спрямувати їх на потреби черкаських шкіл, лікарень, комунальну сферу», — обурюється «УМ» міський голова Черкас. І пояснює: насправді — це повноваження держави, яке вона передала у рамках децентралізації на місця. При цьому ні з державного, ні з обласного бюджету місто так і не отримало жодної компенсації на потреби ПТУ. Яка ж це децентралізація, якщо нам тільки передають навантаження на бюджет, і не дають жодних важелів впливу? — наголошує Анатолій Бондаренко.

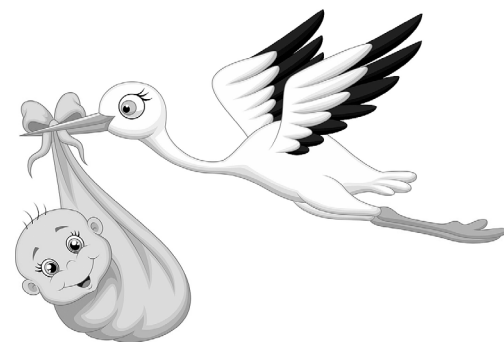
Він каже, приміром, хотілося б скорегувати навчальний процес, визначивши перелік найпотрібніших для міста робітничих професій. Натомість ПТУ набирають сотні студентів на спеціальності, які не мають особливого попиту на ринку праці.

Окрім цього, уточнює міський голова, Черкаси позбавлені можливості впливати на кадрові рішення у цих закладах, розпоряджатися їхнім майном, аби проінспектувати ефективність експлуатації, зокрема, з огляду на оплату комунальних послуг.

«Ми не просимо у держави додаткових дотацій — віддайте нам те, що належить місту за Конституцією України. На жаль, досі діалогу немає», — констатує Анатолій Бондаренко. І зазначає, що місто вчергове звертається до керівництва обласної влади посприяти у вирішенні питання з компенсацією витрат на функціонування ПТУ.

До речі, торік з казни Черкас у обласну було виділено близько 20 мільйонів гривень субвенції, які область спрямувала на ремонт дороги Черкаси—Сміла, відновлення даху в Черкаському обласному драмтеатрі та закупівлю обладнання для обласних медичних закладів. ■

■ НАРОДИНИ

У родині «УМ» — поповнення! У співробітника комп'ютерного цеху Станіслава Сошникова народився син. Колектив «України молоді» бажає малюкові міцного здоров'я і мирного неба, а щасливим батькам — сил, терпіння і добробуту.

Світлана Ройз
дитячий психолог

«До Революції гідності середній психологічний вік українця був 13 років. Якщо прослідкувати, як ведуть себе політики, — це часто підлітковий рівень реагування. Я впевнена, що політики — віддзеркалення узагальненого психологічного стану населення країни. І «кричалка» про Путіна була популярна, бо її підхопив підлітковий рівень».

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

Відомий дитячий психолог Світлана Ройз свого часу зазначала, що до Революції гідності середній психологічний вік українців був близько 13 років. А соціум-підліток обирає собі владу, яка теж блага себе, м'яко кажучи, по-дитячому. Євромайдан та війна на сході дали поштовх до різкого подорослішання країни: всі пам'ятають, як навесні 2014-го тисячі чоловіків свідомо йшли до військкоматів, як організувалися добровольчі батальйони та загони самооборони, як виник потужний волонтерський рух, про який ходили анекдоти, що в українців досі немає ядерної бомби лише тому, що її не замовили волонтерам. От тільки нашій владі її вік підліткової безвідповідальності, схоже, подобався набагато більше, ніж доросла мудрість. Тому було зроблено все, щоб максимально пригасити прояви суспільної ініціативи і повернути суспільство до статус-кво, до підліткового стану, коли, як стверджує блогер Євген Пулман, можна «порівняно легко маніпулювати потенційними виборцями, опираючись на їхні ціннісні орієнтири: достатньо пообіцяти стабільність, справедливість, порядок, «сильну руку».

Уся Європа, яка давно пройшла ці етапи політичного зростання, дивиться здивовано на нас, чому ми топчемося на місці, а не йдемо вперед? «УМ» спробувала дослідити, які дитячі комплекси заважають нашим політикам нарешті взяти на себе відповідальність і за країну, і за людей.

Вкрасти — і втекти

Підлітковий вік називають важким не лише через те, що діти раптом перестають слухатися і починають відстоювати власну думку. А й тому, що соціальний протест проти авторитету батьків часто набуває асоціального характеру. Те, що у дорослому віці вважається неприйнятним і гідним осуду, для підлітків має форму своєрідного героїства, відваги, уміння викрутитися з ситуації.

Красти й обманювати погано? Але обнести яблуно в сусідньому садку, ще й при цьому обхитрити сусіда і втекти від нього, а потім, коли він прийде скаржитися батькам, зробити невинні очі й доводити, що ви тут ні до чого, що дядько обізнався — це ж вищий пілотаж! А розробити схему, за якою частина бюджетних коштів відкатами потрапляє тобні рахунки — це ж в українській політиці ознака «крутизни». А віджати чийсь бізнес, користуючись політичним статусом та зв'язками — це ж супер! А згадайте сакраментальну фразу покійного Чечетова про те, як «розвели, як кошенята» — чи не так підлітки розповідали б, які очі були у сусіда, коли ви клялися батькам, що ні сном ні духом?..

Саме тому в українській політиці найбільшим статусом користуються ті, хто вміє найбільше вкрасти. Причому схеми існують найрізноманітніші. Ходить бувальщина, що після Помаранчевої революції тернопільські підприємці, які вселяю підтримували прихід нових демократичних сил, відчувши, що податковий тиск на них лише зріс, вирішили звернутися до тодішнього Прем'єра Юлії Тимошенко з проханням врегулювати ситуацію. Звісно, що не за так. Посередником зустріч виступив найближчий соратник Прем'єра Олександр Турчинов. На запитання, як підприємці можуть віддячити, вони почули сакраментальну фразу: «Ви покладіть гроші в бюджет. А як забрати їх звідти — це вже наша справа».

Для підліткового віку характерне захоплення статусними речами. І якщо для школярів достатньо мати якийсь дорогий гаджет, то для політиків, щоб у компанії тебе приймали за свого, потрібні дорожчі «іграшки». Як засвідчили е-декларації наших чиновників, уже йдеться не тільки про колекції елітних годинників чи цілий автопарк крутих іномарок. Практично у кожного другого депутата є власна яхта чи катер (а то й кілька) вартістю сотні тисяч доларів. Як дослідили журналісти програми «Схеми», най-

дорожчі яхти можуть коштувати до п'яти мільйонів доларів. І дарма, що власник може виїхати на ній покататися раз чи два на рік. Головне — мати можливість у розмові з колегами кинути випадково фразу: «Та що там «Галеон». От у мене «Принцеса»!

А ще особливим шиком є володіння історичними та культурними раритетами, яким більше пасує прикрашати музейні колекції. Однак в е-деклараціях наших політиків можна зустріти і «Апостол» 1574 року, і картини Пікассо та інших відомих художників.

Статусними бувають не лише речі, а й розваги. Для українського політикуму такими «чоловічими забавами» є полювання, мода на яке, як ознака елітарності, тягнеться ще з феодальної доби (право полювати мав лише феодал і наближені). Саме тому в деклараціях наших чиновників масово присутні колекції мисливської зброї (теж, до речі, недешеві). Щоправда, бувають і ексцеси — саме на полюванні отримав смертельне поранення відомий харківський політик Євген Кушнарков, і досі в багатьох є сумніви, що це трагічна випадковість. Але хто тепер про це згадує?

Психологія безвідповідальності

23 червня 2016 року в Британії пройшов референдум, на якому більшість британців проголосували за вихід із ЄС. Тодішній британський прем'єр Девід Кемерон, який спочатку сам ініціював Брексіт, щоб, з одного боку, спекулюючи на зростанні євроскептичних настроїв серед британців, виграти парламентські вибори, а з іншого — мати засіб тиску на Брюссель, домагаючись різних преференцій, пізніше почав агітувати лишитися в ЄС, пообіцявши в іншому випадку подати у відставку. Через три дні Кемерон анонсував свою відставку. «Це рішення далось мені нелегко, але воно в інтересах держави та стабільності», — заявив він у своїй промові.

Уявити собі таке в Україні поки що важко. Наші політики вважають, що тримати слово — це «для лохів», тому жодні соціальні катаклізми не можуть змусити чиновників добровільно подати у відставку. Навпаки — це все перетворюється на безкінечний серіал, як ситуації з відставкою голови Нацбанку Валерії Гонтаревої, шантажем та торгами перед відставкою Арсенія Яценюка та непохитною позицією очільника МВС Арсена Авакова, який «проковтнув» і стрілянина у Княжичах, і нерегульовану ситуацію з

КОЛІЗІЇ

«Дитячі хвороби» української влади

Чому українські політики ведуть себе, як підлітки

нелегальним видобутком бурштину, і вбивства відомих персон, скоєні посеред білого дня в центрі Києва і досі не розслідувані. За Гловайський та Дебальцевський котел не подав у відставку жоден генерал. Про війну, яка буде закінчена протягом двох тижнів, і згадувати не варто.

Важко для підлітків і чесно визнати свою вину. Тому для нашого політикуму характерні безкінечні ігри в «папередніков» та пошуки виправдання (реформи у нас не йдуть, бо війна, але воєнний стан ми не можемо оголосити, бо не дадуть кредитів; Росія — агресор, але шкільні автобуси будемо закуповувати в них, бо альтернативи немає; Донбас у нас вкрали, але вугілля купуватимемо там, бо інакше впаде енергетика). Цікаво, що і суспільство із задоволенням грається в ці ігри, чекаючи «сто днів прем'єрства», рік на посаді, і так далі.

Ще одна характерна ознака підліткового віку — невпевненість у власних силах. Тому політики люблять, щоб їх переконали (а заодно — і електорат) у тому, що вони таки багато що роблять для блага народу. Саме тому стільки зусиль (і коштів) тратяться на телевізійну рекламу і замовні матеріали в пресі, які з наближенням виборів зростають у геометричній прогресії.

А ще підліткам властиво ображатися. І мстити за образу. І намагатися самоствердитися, «підставляючи» інших. Але якщо особистісні стосунки між підлітками — це їхня особиста справа, то у випадку з політиками заручниками їхніх «розборок» стає весь народ. Як було у випадку з банкрутством «Приватбанку», яке важко не сприйняти як своєрідну «помсту» Ігоря Коломойського Петру Порошенку за втрату своїх важелів впливу на «Нафтогаз» та усунення з великої політики Геннадія Корбана. Як і «сміттєві війни», які вже другий рік ведуться

Годинник за кілька тисяч доларів — перепустка до українського політичного «клубу обраних».

Фото з сайту 24tv.ua.

проти Андрія Садового та «Самопоміч» з метою збити їхній рейтинг.

Узагалі, останнім часом українським політикам мати високий рейтинг стає небезпечно — на кожного знаходиться своя порція компромату, який, з одного боку, «ставить на місце того, хто зарвався», а з іншого — утверджує в суспільстві таку зручну для політиків-підлітків думку, що вибирати немає з кого і кращих за них усе одно не знайти.

Час дорослішати

Цікаво, що і суспільство, відчувачи інфантильність політиків, ставиться до них відповідно. Якщо на початках Незалежності (коли психологічний вік українців відповідав початковій школі, а до політиків ставилися десь як до вчителів чи вихователів) президентів та інших політиків називали щонайменше по імені-батькові (Леонід Макарович, Леонід Данилович, Євген Кирилович), то нині суспільство, яке поступово, але невпинно переростає своїх політиків, іменує їх або поблажливо-зменшеними іменами (Юля, Вітя, Петя, Віталік, Лесик Довгий), або прізвиськами, які стають промовистішими за імена (Янек, Овоч,

Беня, Гепа, Допа).

Який же вихід? Як показує практика сусідів, він існує. Як відомо, в 91-му році ми з поляками мали приблизно однакові стартові можливості, але пішли в різні боки, бо українці прагнули в першу чергу стабільності, а поляки прагнули змін. Саме тому кілька років тому польські парламентарії, які з гостьової ложі побачили наших парламентських «паністів», які за час голосування встигали натискати 6-8 кнопок відсутніх колег по фракції, взялися записувати це на свої телефони і поширювати як неймовірну дикість.

Наших політиків подорослішати можуть змусити дві речі. Або наші європейські та американські партнери таки вирішать узяти на себе роль батьків і почнуть жорстко вимагати від наших політиків дотримуватися домовленостей, у протилежному випадку погрожуючи урізати кишенькові витрати (гранти, кредити, фінансування). Або суспільство саме дозріє настільки, що почне висувати й обирати інших політичних лідерів. А доки ми продовжуємо гратися в їхні ігри, ситуація лишатиметься незмінною. ■

НОВИНИ ПЛЮС

Генконсул РФ в Одесі потрапив у шпигунський скандал

Співробітники СБУ затримали в Одесі агента ФСБ Ігоря Ткаченка, який намагався завербувати чинних офіцерів української спецслужби. Протягом року громадянин Росії і громадянин Молдови Ігор Ткаченко, колишній начальник зв'язку батальйону «Днестр» так званої ПМР, приїздив до Одеси, зустрічався з контррозвідниками та записував їхні розмови, а тоді передавав дані через в.о. Генконсула РФ в Одесі Євгена Шульцева.

Шпигуна викрили, коли він останній раз не зміг потрапити до консульства і спробував провезти диктофон із записами, схованим в одязі. Під час допиту він викрив усю агентурну схему, зазначивши, що і сам Шульцев, і його помічники є діючими офіцерами ФСБ. Також він зазначив, що в Одесі під дахом генконсульства працює налагоджений бізнес із продажу російських паспортів.

Наразі один з учасників цього шпигунсько-корупційного дуєту вже за ґратами, інший поки що прикритий дипломатичною недоторканністю.

Із Росії — з біопаспортами

Невдовзі росіянам для того, щоб потрапити в Україну, теж знадобиться біометричний паспорт. Контрольна біометрія також буде зніматися на кордоні. Такі нововведення анонсував секретар Ради національної безпеки й оборони України Олександр Турчинов. «Прикордон-

ники поки розраховують технічні деталі того, щоб, поки уряд визначиться із введенням візового режиму для громадян РФ, забезпечити пропуск за біометричними паспортами, і при перетині кордону брати у росіян ідентифікаційні ознаки: або відбитки пальців, або скан сітківки ока», — сказав Турчинов. Для того щоб така схема запрацювала, уряд має виділити кошти. Утім поки що точних термінів введення нових правил в'їзду Турчинов не назвав.

У відповідь Росія пригрозила відповісти «дзеркальними заходами». «Які це будуть заходи і в якому обсязі — це питання буде вирішуватися президентом по ходу», — висловився з цього приводу прес-секретар Путіна Дмитро Пєсков.

Яйця — аргумент проти Савченко

Бійкою завершилася спроба народного депутата Надії Савченко поговорити з жителями Миколаєва. Під час зустрічі на вулиці, коли Надія спробувала пояснити мотиви своїх зустрічей із представниками ОРДЛО і спроби переговорів, представники «Правого сектора», «Національного корпусу» і партії «Свобода» звинуватили Савченко у тому, що вона «працює на російську владу і ФСБ» та «веде переговори з терористами». Спроби Віри Савченко вступитися за сестру закінчилися штовханнями, а в саму депутатку полетіли яйця. Як передають журналісти видання «НікВести», під «обстріл» потрапив і заступник голови Миколаївської об'єднаної організації партії «Батьківщина» Олег Кравець, який і спровокував конфлікт. ■

ВІЗИТИ

«Франція не визнає анексії Криму»

Це чітко дав зрозуміти вчора під час зустрічі з Петром Порошенко президент Еммануель Макрон

Інна СТЕПАНЧУК

«Між нашими країнами — глибока історія»

Учора Президент України Петро Порошенко побував з офіційним візитом у Парижі, де зустрівся з президентом Франції Еммануелем Макроном, спікером парламенту Жераром Ларше та прем'єр-міністром Едуардом Філіпом. Також український Президент побував у містечку Сенліс, розташованому поблизу Парижа. Саме там встановлено пам'ятник Анні Ярославні, українській князні, яку нахабно «приватизував» під час своїх відвідин Франції президент РФ Володимир Путін. Розчулений Макрон сказав під час зустрічі: «Між нашими двома країнами є дуже давні відносини, дуже глибока історія, і ви цьому присвятили деякий час сьогодні, щоб віддати належне Анні Київській. Ви показали, наскільки важлива ця історія XI сторіччя».

Він додав, що Франція налаштована поновити переговорний процес у нормандському форматі з залученням ОБСЄ. «Це те, що я пропонував усім сторонам. Якщо ми говоримо про захоплення Криму Росією, Франція завжди підтримувала суверенітет України в межах тих кордонів, які були визнані на міжнародному рівні, відповідно, Франція не визнає анексії Криму», — сказав Макрон. Цього тижня, як повідомляють після зустрічі в Брюсселі з Президентом Європейської

ради Дональдом Туском Президент Порошенко, має відбутися «телефонна розмова в Нормандському форматі», тобто за участю лідерів чотирьох країн — України, Німеччини, Франції та Росії.

«Петро, чим тобі допомогти?»

Водночас зі сторінок ЗМІ досі не сходять візит українського Президента до США. У своєму інтерв'ю, яке дав Порошенко українським телеканалам після повернення з-за океану, він наголосив, що «вже в липні ми чекаємо візит Державного секретаря США Рекса Тіллersonа у Київ, де також будуть продовжені наші напрацювання у Вашингтоні. Ми чекаємо візит Генерального секретаря ООН Антоніо Гуттереша та Генерального секретаря НАТО Єнсa Столтенберга». Він додав, що вже «майже погоджено» текст угод про співпрацю в оборонній галузі, вони мають бути підписані впродовж двох-трьох місяців під час візиту в Україну міністра оборони США. Президент також підкреслив, що активно просувається і процес надання Україні оборонної зброї. «Це абсолютно чіткі й конкретні угоди, безпрецедентні, які Україна ніколи не мала у наших відносинах зі США», — наголосив Петро Порошенко.

«Якщо говорити про головні мої враження від візиту в США і від зустрічі з президентом Трампом — ключова його позиція була не давати поради, а він чітко запитував: «Петро, чим тобі допомогти?». Це позиція справжнього партнера,

А ТИМ ЧАСОМ...

Зустріч Дональда Трампа та Володимира Путіна може не відбутись під час липневого саміту G20 у Гамбурзі. Про це свідчать заяви офіційних осіб РФ і США. Так, за словами прес-секретаря російського президента Дмитра Пєскова, на даний момент підготовка до переговорів Путіна з Трампом не ведеться, оскільки немає конкретних домовленостей про зустріч, передає ТАСС. «На 7 липня поки що нічого не заплановано... якихось домовленостей або підготувань наразі нема», — сказав Пєсков. Він додав, що сторони встигнуть підготуватися, щойно буде така домовленість. Аналогічна риторика і з Білого дому. «Мені нема про що оголосити на цей раз», — констатувала заступник прес-секретаря Білого дому Ліндсі Волтерс.

справжнього друга України», — зазначив Порошенко. «Завдання перед нами стояли надзвичайно важливі. Хочу одразу ж зняти будь-які інсинуації про те, що візит drop-in — тільки сфотографуватися. Нам це було не потрібно», — зауважив Петро Порошенко. «Це не просто перша зустріч, знайомство лідера Сполучених Штатів Америки і вашого покійного слуги, а ми мали дуже важливе завдання, щоб обмінятися думками і озброїти аргументами напередодні тих багатосторонніх і двосторонніх зустрічей, які відбудуться у Гамбурзі у форматі Великої двадцятки», — заявив глава держави. На переконання Петра Порошенка, українській делегації вдалося це завдання виконати. «Були надані не просто аргументи, а матеріали, докази — фотокартки, карти, документи, шеврони і багато інших речей, які чітко доводять реальність присутності на Донбасі», — наголосив Президент. ■

Єсенін, Михайло Курузов, Ісаак Ньютон (всі по 7%) та Михайло Горбачов (6%).

Сума відсотків усіх відповідей перевищує 100, оскільки респонденти самі називали імена і могли вказувати кілька варіантів відповіді. Соціологи опитали впродовж 7-10 квітня 1600 мешканців Росії, старших за 18 років, у 137 населених пунктах 48 регіонів РФ.

Опитування демонструє гігантський вплив кремлівської пропагандистської машини на населення Росії, відображає генеральну ідеологічну лінію російського керівництва. У всіх на вустах тепер скандальний документальний фільм американського кінорежисера Олівера Стоуна про Володимира Путіна, який у четвер на минулому тижні був показаний по американському телеканалу Showtime, а потім з великою рекламною кампанією і на російському телебаченні. В одному з серій інтерв'ю, які були використані у фільмі, Путін заявив Стоуну, що «перебільшена демонізація Сталіна» — це один зі способів атаки на СРСР та Росію. Путін назвав Сталіна «складною фігурою», але порівняв його з Кромвелем та Наполеоном, які підняли на хвилі революції і зосередили у своїх руках велетенську владу. На запитання Стоуна про те, чи захоплювалися Сталіни його батьки, Путін відповів: «Звичайно ж. Я думаю, що переважна кількість громадян колишнього Радянського Союзу захоплювалися Сталіном». ■

ДАХ ІДЕ

«Захоплююсь Сталіним»

Росіяни назвали найвидатнішими людьми в історії своїх диктаторів. У першу п'ятірку дивом затесався Пушкін

Олег БОРОВСЬКИЙ

Йосипа Сталіна 38 відсотків росіян вважають найвидатнішою особистістю усіх часів та народів. Про це свідчать результати опитування російського недержавного соціологічного інституту «Левада-центр», оприлюднені вчора агенцією «Інтерфакс». Друге місце поділили між собою Володимир Путін та Олександр Пушкін, яких до найвидатніших зарахували по 34 відсотки опитаних. Замикають «видатну» п'ятірку Володимир Ленін (32 відсотки) та Петро I (29 відсотків), за версією росіян.

Під час аналогічного опитування 2012 року теж лідирував Сталін — із 42 відсотками, за яким розташувалися Ленін і Петро I (по 37), Пушкін (29), а Володимир Путін із 22 відсотками стояв наприкінці п'ятірки. Тепер же російський президент і «цар-батюшка» укріпив позиції та дихає в потилицю самому Сталіну.

У першу десятку цього року також

Яка країна — такі й герої...

увійшли: Юрій Гагарін (20%), Лев Толстой (12% проти 24% 2012 року), Георгій Жуков (12%), Катерина II і Михайло Лермонтов (по 11%). У другій десятці

рейтингу — Михайло Ломоносов, Олександр Суворов, Дмитро Менделєєв (усі по 10%), Наполеон I (9%), Леонід Брежнев (8%), Альберт Ейнштейн, Сергій

НОВИНИ ПЛЮС

Соціалісти перемагають в Албанії

Правляча Соціалістична партія, яку очолює прем'єр-міністр Еді Рама, перемагає на парламентських виборах в Албанії, що відбулися 25 червня. За попередніми даними, оприлюдненими в понеділок Державною виборчою комісією країни, ця політична сила отримує 79 мандатів у 140-місному парламенті. Опозиційна Демократична партія під керівництвом Люльзіма Баши здобуває 38 мандатів. Третє місце з 20 мандатами посідає партнер соціалістів по коаліції — партія «Соціалістичний рух за інтеграцію». Всього на виборах було зареєстровано 18 партій. Для проходження в парламент потрібно подолати тривідсотковий бар'єр. У Соціалістичній і Демократичній партіях перед виборами заявляли про наміри домогтися членства краї-

ни в Євросоюзі — країна має статус кандидата з 2014 року. У Тирині сподіваються, що відповідні переговори з Брюсселем розпочнуться наприкінці 2017 року.

Голова ЦРУ: Росія підриває демократію в США

Росія впродовж десятиліть намагається підірвати американську демократію, заявив директор ЦРУ Майк Помпео. В інтерв'ю телеканалу MSNBC він сказав, що РФ втручалася в американські вибори 2016 року, і назвав ці дії Москви «неоригінальними». «Вони займаються цим упродовж тривалого часу. Десятиліттями Росія намагається підірвати американську демократію. Так що в деякому сенсі це не новина, але, зрозуміло, це акцентує увагу на нашій здатності зрозуміти, як їх зупинити», — відзначив Майк Помпео.

Затонув туристичний корабель у Колумбії

У Колумбії на водосховищі Пеньюоль-Гуатапе неподалік колумбійського міста Медельїна в неділю, 25 червня, затонув чотирипалубний туристичний корабель El Almirante, на борту якого перебували від 150 до 170 пасажирів. Щонайменше шестеро людей загинули, 31 вважають зниклими безвісти. Рятувальникам удалося витягнути з води 133 осіб. Причини аварії поки не з'ясовано. Корабель затонув за лічені хвилини. За даними місцевої влади, 24 постраждалих доправили до лікарні найближчого міста Гуатапе. Гуатапе — це муніципалітет на півночі Колумбії, популярний у Колумбії курорт, відомий водними видами спорту та іншими активними видами відпочинку. ■

НАМІРИ

Космічний трикутник

Європа шукатиме у космосі гравітаційні хвилі

Ігор ВІТОВИЧ

Європейська космічна агенція (ESA) остаточно схвалила місію LISA (Laser Interferometer Space Antenna, космічна антена лазерного інтерферометра), головне завдання якої — пошук гравітаційних хвиль. Цей проект має стати однією з найбільших наукових програм 2030-х років, повідомляє Bi-Bi-Ci.

У рамках місії три ідентичні супутники проекту LISA, розташовані на відстані 2,5 млн. кілометрів один від одного і з'єднані лазерними «плечима», обмінюватимуться лазерними променями. Три супутники реєструватимуть викривлення простору і часу, які виникли через космічні катаклізми, наприклад, злиття велетенських чорних дір. Нещодавно наземні лабораторії США почали вловлювати гравітаційні хвилі, що йдуть від злиття об'єктів, маса яких у 20-30 разів більша за масу нашого Сонця.

Відправляючи обсерваторію в космос, вчені сподіваються виявити джерела гравітаційних хвиль, які перевершують масу Сонця в мільйони разів. А також простежити їхню активність до самого краю Всесвіту, доступного для спостереження. Перед нами відкриваються неосяжні можливості пізнання гравітації та принципів її дії. Можливо, навіть знайдуться невеликі похибки в рівняннях Ейнштейна, що досі вважалися бездоганними.

«Ми й гадки не маємо, які відкриття нас чекають, але, здається, ми можемо підійти до межі, яка відділяє гравітацію від квантової фізики. Проект може наблизити нас до цієї мети», — розповідає науковий директор ESA, професор Альваро Хіменес Каньєте.

Гравітаційні хвилі були одним із прогнозів Загальної теорії відносності. Технологію виявлення цих хвиль розробляли десятки років. Вони є викривленнями у часі й просторі, спричиненими великими зрушеннями. Рухаючись із прискоренням, маси викликають хвилі, які поширюються зі швидкістю світла. Джерела, які можна при цьому виявити, включають чорні діри, що зливаються, і нейтронні зірки. Лазерний інтерферометр гравітаційно-хвильової обсерваторії (LIGO) спрямовує промені у довгі тунелі у формі літери L; гравітаційні хвилі збурюють світло. Виявлення гравітаційних хвиль відкриває перед людством кардинально нові можливості для вивчення Всесвіту.

На засіданні в Мадриді Комітет ESA з наукових програм ухвалив рішення — надати програмі LISA статус однієї з флагманських місій агенції. Це є запорукою паралельного проведення галузевих досліджень для пошуку найкращого способу розробки місії. Коли вчені відзвітують про результати і стане зрозумілим принцип розподілу обов'язків у розробці супутників між державами-членами ESA, Комітет може зібратися знову для формального «затвердження» проекту. На цьому етапі місія стане реальністю — почнеться виробництво самого обладнання.

Роль і внесок міжнародних партнерів — це одне з нагальних питань, яке необхідно вирішити якомога швидше. Свого часу проект LISA планували розподілити порівну між Європою та США. Потім, 2011 року, американці відмовилися від участі з посиланням на фінансові труднощі. Європа ж продовжила розробку — і торік навіть запустила космічний прототип для тестування ключових технологій. Але після того, як лабораторії у США підтвердили існування гравітаційних хвиль, американці прагнуть повернутися в проект. І їх можна зрозуміти. Попередній болісний розрив змусив ESA обмежити будь-яку подальшу участь міжнародних партнерів до 20 відсотків, щоб знову не залишитися біля розбитого корита.

Приблизна дата запуску супутників LISA — 2034 рік. Однак процес обіцяють прискорити і здійснити запуск 2030 року, і пов'язано це з величезною цікавістю до науки про гравітаційні хвилі.

На тому ж засіданні Комітет з наукових програм також формально схвалив космічний телескоп PLATO, завдання якого — виявляти нові планети. Цей телескоп пройшов етап відбору ще 2014 року (ось скільки часу забирають усі стадії затвердження космічної місії). Запуск PLATO заплановано на 2026 рік. ■

РЕЗОНАНС

Зашморг для держави

Чому українські політики запізно прозріли в оцінці «газових контрактів Тимошенко» 2009 року?

Олег ГАНСЬКИЙ

Однією з топ-тем цього місяця в Україні стало рішення Стокгольмського арбітражу, яким де-факто скасовувалася згубна для нашої держави газова угода 2009 року між «Нафтогазом» та «Газпромом». Яка увійшла в історію як «угода Юлії Тимошенко».

Позиція українського істеблшменту у цій ситуації виявилася напрочуд одностайною: більшість топ-політиків вимагають відповідальності ініціаторки цих угод. Але тоді, у 2009 році, таких було небагато, а серед послідовних противників «угоди Тимошенко» згадується лише Президент Віктор Ющенко.

Оцінки, які боялися оприлюднити

Лідер Радикальної партії Олег Ляшко закликав экс-Прем'єр-міністра України Юлію Тимошенко повернути гроші, які українці переплатили за газ відповідно до контракту 2009 року. На думку політика, йдеться про 6 мільярдів доларів. Адже, як вважає Ляшко, саме на цю суму збідніли наші співгромадяни, які були змушені платити за «блакитне паливо» надмірно завищені суми.

Жорстка позиція у президентській фракції парламенту. У Блоці Петра Порошенка вважають, що питання корупційної складової під час підписання угоди із «Газпромом» у 2009 році має вивчити Антикорупційний комітет. Лідер БПП Артур Герасимов стверджує, що цей контракт — зрада національних інтересів, яка ледь не згубила країну. А тому зайнятися документом мають також Національне антикорупційне бюро та Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

«Не варто шукати якоїсь політичної мотивації чи політичної складової. Маємо рішення міжнародного суду із відмінною репутацією, яке чітко встановило: контракт 2009 року, принцип «качай або плати» були грабницькими для України. Перша війна, яку оголосив Путін Україні, була газова війна, і газовий контракт був ударом у спину», — сказав Герасимов.

Нинішній Президент України Петро Порошенко також веде мову про відповідальність Юлії Тимошенко. Не кримінальну, але політичну. «Коли ви поставили на коліна, і сьогодні це доведено не політиками, не внутрішніми експертами, а найвищою судовою інстанцією. Доведено, що були здані інтереси України», — сказав Порошенко.

Думки, безумовно, правильні. Але тоді, у 2009 році, їх посміли оприлюднити далеко не всі.

А більшість із тих, хто сьогодні цілком справедливо критикує «качай або плати», втричі завищену ціну з усіма ознаками корупційності, тоді, у 2009-му, були значно стриманішими у своїх оцінках. Та діяли, виходячи із принципів політичної доцільності та політичних домовленостей із впливовим тоді політиком та державним чиновником — Юлією Тимошенко.

Чи не єдиний державний діяч, який послідовно критикував дії экс-Прем'єр-міністра, був Президент Віктор Ющенко.

Вбивство контрактом

З ініціативи Президента Ющенка 10 лютого 2009 року було скликано засідання Ради національної безпеки та оборони, на якому глава держави гостро розкритикував підписані газові контракти. І навіть свої аргументи, які намагалися спростувати Юлія Тимошенко, провівши імпровізований прес-брифінг у дворі будівлі РНБО.

«Ті штрафи, які очікують Україну [внаслідок ухвалення газової угоди 2009 року], є абсурдними. Газові взаємовідносини на 2010 рік мають бути переглянуті», — заявив Президент. За його словами, «контракт Тимошенко» дав Україні найвищу

Операція із перекриття газу, задумана Москвою, мала на меті і наступний крок: «перекрити» всю українську державність.

Фото з сайту unian.net.

ціну за газ у Європі. При тому, що вартість транзиту залишилася незмінною.

«Коли ми говоримо про політику формування ціни на транзит, то вона не змінювалася упродовж останніх трьох років. У той час як ціна на газ зросла втричі», — наголосив Ющенко.

Секретаріат Президента тоді наголошував: умови постачання газу до нашої країни, які Україна отримала унаслідок підписання контракту в Москві, є значно гіршими за ті, які пропонували нам до Нового року. Тобто, весь переговорницький геній экс-Прем'єра було використано для того, аби за короткий час... суттєво погіршити умови контракту для України.

Що вже само по собі не може не викликати запитань і підозр.

«Україна, яка зайняла консолідовану, тверду, зважену, цілком обґрунтовану позицію до Нового року, яка вела себе достойно під час так званої газової війни упродовж останніх трьох тижнів, врешті-решт отримала газові контракти, які, за моїми попередніми оцінками, є гіршими, ніж умови, що пропонувалися нам до Нового року. Цей контракт викликає розчарування», — заявив тоді заступник голови президентського секретаріату Олександр Шлапак. І наголосив: угода абсолютно не відповідає директивам Президента України і суперечить усім базовим домовленостям у галузі газозабезпечення України, які було досягнуто у 2008 році.

«Цифра, яка була зафіксована у контракті, — 450 доларів за тисячу кубометрів — зовсім неправильна ціна на кордоні Україна—Росія, — продовжив представник Президента України. — Як врахувана ця цифра, звідки вона взялася, мені важко сказати. І дуже важко буде пояснити її експертам, які брали участь у перемовинах, і тим, хто на неї погоджувався».

Як Україна оплатила «Газпрому» будівництво «Північного» і «Південного потоків»

«Газовий контракт — просто бездарний! У нього немає перспективи», — неодноразово наголошував тоді Віктор Ющенко, додаючи, що політика, яку проводить уряд Юлії Тимошенко, загрожує національним інтересам України, і це насамперед стосується газових домовленостей із Москвою. І тому напрочуд дивно, на його думку, виглядає той факт, що вартість транзиту російського газу нашою територією залишили тоді без змін.

«Я переконаний, що якщо ми доручили комусь у цьому залі ухвалити цю угоду, то ніхто не пішов би на неї, адже всі ми розуміємо: газ, який ми використовуємо для

теразиту, — це технічний газ, це 80% вартості тарифу», — сказав тоді, у 2009 році, Віктор Ющенко, виступаючи у Донецьку на форумі Конгресу української інтелігенції. І пояснив, що оскільки вартість російського газу для нас зросла втричі, то і ціна транзиту також має зрости втричі, оскільки технологічний газ має собівартість.

Гостро критикував Віктор Ющенко і принцип «качай або плати». Той самий, який нещодавно був скасований Стокгольмським арбітражем. При цьому глава держави пов'язував «тейк ор пей» із відсутністю аналогічної норми щодо транзитних зобов'язань «Газпрому». «Ми маємо заплатити штраф 8,5 млрд. доларів за те, що не добрали газ», — сказав Ющенко. — Але чому тоді Росія не платить 8,5 млрд. доларів штрафу за те, що не прокачала одну четверту частину газу, яку вона мала доставити через територію України?». І додав: «Росія стверджувала, що прокачає 110 мільярдів кубометрів газу, але прокачала на 25 млрд. кубометрів менше. Чому ніхто не платить? Адже перекачувальна станція працює як на один мільярд, так і на 25 мільярдів. Персонал працює, енергія витрачається».

За підрахунками Президента України Віктора Ющенка, газові угоди Юлії Тимошенко — це втрата 80 мільярдів доларів упродовж 10 років. «За такі гроші можна побудувати і «Північний», і «Південний», і «Підземний» потоки», — наголосив політик, назвавши газову угоду 2009 року «безумовно кримінальною». А також зазначив, що вирішення проблем однієї люди-

ни, причетної до таких епізодів, блокує європейські перспективи цілої країни. «Я двічі розписувався у трудовій книжці Тимошенко і тому маю право говорити про це», — сказав він.

Захід: «Україна не виконає цей контракт!»

Ще одну цікаву особливість газового контракту «від Тимошенко» виокремив экс-уповноважений Президента з міжнародних питань енергетичної безпеки Богдан Соколовський. «У 2009 році ми купуємо 40 мільярдів кубометрів газу. Ми змушені їх викупити. Якщо навіть не викуповуємо, то стовідсотково їм платимо, а вже починаючи із наступного року — 52 мільярди газу щорічно. Фактично ми приречені не скорочувати споживання імпортованого газу», — сказав він.

Що в сучасних світових реаліях означає погіршення економічної ситуації, відмова від впровадження передових технологій, що зменшують витрачання палива та собівартість готової продукції. Адже навіть зменшувати і вкладати у це кошти, якщо «угода Тимошенко» означає «олд інклюдив»: користуйся, набираючи «зайву вагу», адже все уже оплачено заздалегідь! А отже, відстала вітчизняна економіка та погіршення нашої конкурентоздатності — це також один із головних наслідків «феєричної» угоди, парафорованої нашим экс-Прем'єром. І саме проти цього послідовно виступав Віктор Ющенко.

Не менш цікавий аспект домовленостей, проти якого також виступала команда Президента, — передача українського ринку газу російським компаніям. «Стаття номер 9 угоди видає дочірній компанії «Газпрому» — «Газпром збут Україна» — четвертину українського газового ринку для промисловців, — каже Богдан Соколовський. — Вони кращі платники, ніж населення. У них є що забрати, якщо зборгують за паливо».

Сьогодні экс-державний чиновник, який також виступав і від імені Президента Ющенка, згадує події тих часів. «Я володію інформацією, що газовий контракт, який підписали Україна і Росія у 2009 році, готували не в Києві і не в Україні, — каже він. — Сьогодні помітно, що енергетика тісно переплітається з політикою. Я вважаю, що всіх, хто дотичний до підписання цього контракту, треба відсторонити від керівних посад, але у жодному випадку не можна цим обмежуватися. Все більше уваги треба приділити питанню, звідки взявся цей контракт і які були інші варіанти».

Згубність газового контракту «від Тимошенко» тоді, у 2009 році, схоже, не розумів тільки український Кабінет Міністрів під керівництвом Юлії Володимирівни. Ось як моделює ситуацію впливово ділове видання «Файненшл Таймс»: «Україні буде щонайменше дуже складно платити за цим рахунком, незалежно від реальної ціни. Контракт надто непрозорий. Термін угоди — 10 років. Отже, якщо борги накопичуватимуться, це може знову призвести до перегляду договору, що створить умови для чергової суперечки. В іншому разі Україні доведеться продати «Газпрому» свій газогін — і, судячи з усього, якраз цього від самого початку і домагався російська компанія».

АКЦЕНТ ДО ТЕМИ

Перший етап плексії

Питання здачі національних інтересів України у ті роки, 2008-2009, стосувалося не лише газових справ. Передумовою анексії півострова Крим, на думку експертів, стала російсько-грузинська війна, яку категорично відмовилася засудити тодішній Прем'єр-міністр Юлія Тимошенко та її політична сила, партія «Батьківщина».

Ось уривок із діалогу представника БЮТ Івана Кириленка та НУНСівця Зварича.

— Я вас конкретно питаю: ви готові засудити акт російської агресії у Грузії? — запитав Зварич.

— Категорично ні! Адже агресію розпочала Грузія! — відповів очільник Блоку Юлії Тимошенко Іван Кириленко.

Сама ж Юлія Володимирівна тоді демонстративно дружила з очільником держави-агресора Володимиром Путіним, сміялася над жартами свого «газового партнера», своєю поведінкою легітимізуючи поведінку РФ. І тим самим створюючи полігон майбутнього нападу на Україну.

«Дорогою в Тбілісі нам показували виноградники, знищені російськими танками. Це було поряд, де проїжджали наші машини», — згадував Віктор Ющенко свій візит до Грузії у 2008 році, коли він разом з іншими президентами приїхав до цієї країни, аби надати народові моральну підтримку. «Те, що відбувалося у Грузії, було українським питанням. Це було питання нашого існування, нашої безпеки. Сьогодні Грузія, завтра Україна, — писав він у ці дні. — Існує маса сценаріїв, аби зіграти, скажімо, на кримському питанні, організувати серію провокацій, а далі стається ряд подій, які закінчуються тим, що у Києві спускають український прапор».

Безвідповідальність деяких політиків зробила першу частину цього прогнозу пророкою. На щастя, другу зумів зупинити український народ. Але винні у кафкіанському сценарії мають понести відповідальність.

ОФІЦІЙНО

Перший хліб

На півдні України зібрано стартові тонни зерна нового врожаю

Цьогорічний урожай братиме не кількістю, а якістю.
Фото з сайту unian.net.

Оксана СОВА

22 червня на Херсонщині та Одещині почали збирати ярі зернові. У перші дні піонери жнив, за повідомленням прес-служби Мінагропроду, збрали 2,5 тисячі тонн озимого ячменю з 780 гектарів при середній врожайності 31,4 центнера з гектара. Так, на Херсонщині зібрано 2,3 тисячі тонн із 740 гектарів, а на Одещині — 200 тонн із 40 гектарів.

Загальна посівна площа сільськогосподарських культур під урожай 2017 року очікується на рівні 26,9 мільйона гектарів, що на 152 тисячі більше показника минулого року.

Того ж дня урочисто відкрили масштабний перевантажувальний комплекс ТОВ «Баловненська виробнича база» в Миколаївській

області. «Відкриття нового сучасного елеваторного комплексу з його потужностями зі зберігання у 100 тисяч тонн та можливостями з перевантаження зернових та олійних культур на рівні 400 тисяч тонн на рік — вагомий крок до збільшення експортного потенціалу України. У поточному маркетинговому сезоні ми вже експортували рекордні 43,6 мільйона тонн зерна, а запуск таких комплексів дозволить нам не зупинятися на досягнутому», — тишить заступник міністра агрополітики Олена Ковальова. За її словами, будівництво та введення в експлуатацію елеватора також позитивно вплинуло на зайнятість: тут з'явилося 120 нових робочих місць, а підрозділ із питань логістики та закупівель залучить ще до сотні працівників.

Зі стартом жнив Мінагрополітики збрало спеціальну робочу групу з питань функціонування ринку зерна, у першому засіданні якої взяли участь представники Мінагрополітики, Держпродспоживслужби, Укргідрометцентру, представники компаній та асоціацій учасників зернового ринку. Обговорили результати 2016/2017 маркетингового року та прогнози на майбутній період. «Протягом останніх семи років Україна збільшила експорт борошна з 83,5 тисячі тонн у 2010 році до 368,9 у 2016-му. Це свідчить про орієнтацію експортерів постачати на зовнішні ринки продукцію з доданою вартістю. У маркетинговому сезоні, що закінчується, буде встановлено черговий рекорд за обсягами експорту зерна. Але в наступному сезоні через складні кліматичні умови наші експортні можливості, швидше за все, будуть помірними», — вважає Олена Ковальова.

Начальник відділу агрометеорології Українського гідрометеорологічного центру Тетяна Адаменко поінформувала щодо поточних агрометеорологічних обставин. Виявляється, таких екстремальних умов щодо забезпеченості ґрунтів вологою не спостерігалось на території України вже протягом останніх сорока років. Характерною рисою є нестача вологи у ґрунті для нормальної вегетації рослин у центральних та частині північних областей. З огляду на це міністерство із засторогою ставиться до прогнозних показників майбутнього врожаю зернових культур, — їх можна буде зробити тільки після збирання 15-20 відсотків ярих зернових.

Незважаючи на можливе скорочення обсягів виробництва, представники зернового сектору очікують високої якості пшениці в цьому сезоні. «Агрокліматичні умови нинішнього сезону в цілому сприяють якісному поліпшенню урожаю пшениці. Очікуємо, що частка продовольчої пшениці може скласти близько 70 відсотків від загального валу», — зазначає президент Української зернової асоціації Микола Горбачов. ■

Олена ЯРОШЕНКО

Минулого року в Херсонській області фермери заклали під шафран перші експериментальні площі. Вирощування пряноароматичних трав, які користуються високим попитом на світовому ринку, на півдні України підтримав тоді міжнародний проект UNHDP. Фермерам допомогли підготувати тестове поле площею 0,5 гектара. Сергій Потапов, менеджер із розвитку плодоовочового бізнесу проекту UNHDP, пояснював сенс таких проєктів ось як: «Українські овочівники шукають вигідні ніші. Проєкт UNHDP під час соціологічного опитування агропідприємців виявив, що в Каховці 29 фермерів хочуть вирощувати шафран. Посадили тестове поле. Навесні очікуємо результати».

Очевидно, результат для херсонських експериментаторів виявився вдалим. Цього року заробляти на найдорожчий у світі спеції вирішили вже і в селі Любимівка — просто на городах, які перетворилися на експериментальні ділянки. Місцевий фермер Олег Демченко одним із перших уже влітку минулого року на п'яти сотках висадив цибулини, а в листопаді, коли крокуси зацвіли, зібрав урожай — 250 грамів «червоного рилець».

НИШЕВІ КУЛЬТУРИ

Шафран-зілля:
з Ірану в український степ

Херсонські фермери почали вирощувати шафранові крокуси

«Зібрав, висушив — і все, приправа готова, — розповів журналістам. — Її недарма називають королевою спецій: в Україні за один грам платять п'ять доларів, а на світовому ринку дорожче. Тому теоретично на великій грядці можна заробити кілька десятків тисяч гривень. Із помідорів такий прибуток не отримаєш».

Фермер каже, що вирощувати шафранові крокуси нескладно: цибулини висаджуєш в червні-липні, а в жовтні-листопаді з'являються квіти. Цвітуть тільки 10-15 днів. Чим швидше збереш і висушиш урожай, там краще буде якість королівської приправи, яка впливає на ціну. Двоє людей вручну можуть у спокійному режимі зібрати урожай із двадцяти соток. Посадковий матеріал Демченки брали у місцевої українсько-шведської подружньої пари, яка свого часу завезла екзотичні цибулини в Любимівку для себе, а потім і на продаж. Шафран виявився невибагливим, посухостійким. Правда, кіло-

грам посадкового матеріалу коштує 4,5 євро. Але, за підрахунками херсонського фермера, витрати повністю окуповуються через два роки. З його слів, щоб виростити і зібрати кілограм червоного рилець, треба затратити в середньому 350 робочих годин. Першого сезону з одного гектарної плантації збирають у середньому майже чотири кілограми врожаю, а в наступні — від восьми до шістнадцяти. За кілограм королівської приправи платять півтори — дві з половиною тисячі євро. Зараз великого попиту на королівську спецію в Україні немає, бо бізнес цей новий. Олег Демченко переконалий, що чим більше буде пропозицій, тим швидше зростатиме попит. Тим паче що продавати можна не тільки приправу, яка, до речі, не псується до десяти років, а й посадковий матеріал. А чутки про вигідну нішеву культуру поширюються швидко: недавно он уже й телесюжет по «1+1» промайнув.

Звісно, промислове виробництво поки що фер-

мерам не по кишені. Шафран на старті виробництва — таки дуже дорога спеція. І в його міжнародних інвесторів свої економічні розрахунки. «Проєкт UNHDP може тільки частково підтримувати таке високоякісне виробництво українських фермерів. Шафран вимагає інвестицій в обсязі 27 тисяч євро на гектар. Зростає сім років. З гектара зазвичай отримують 10 кілограмів шафрану. Вартість одного кілограма на світовому ринку становить 3-7 тисяч євро», — назвав свої цифри Сергій Потапов.

У шафранових крокусів найцінніше — «червоний рилець». Їх акуратно відокремлюють і сушать. Квіти на одному місці культивують до восьми років, коли щосезону урожай збільшується. У світі зараз виробляють лише 320 тонн таких спецій, переважно в Ірані (300 тонн) і Афганістані. А тепер шафранові крокуси вже другий рік освоюють і поля Херсонщини. ■

ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ

Землю
продаватимуть
агрофірмам?

Мінагропрод допускає можливість продажу землі юридичним особам

Оксана СИДОРЕНКО

Робоча група при Міністерстві аграрної політики і продовольства допускає можливість такого продажу земельних ділянок з урахуванням низки обмежень у разі скасування мораторію на продаж сільгоспземель, якщо буде відпрацьовано механізм мінімізації ризиків їх масової скупки.

Як повідомив перший заступник голови Мінагропроду Максим Мартинюк, якщо знайдуть механізм мінімізації ризиків, тоді підуть і на допуск юридичних осіб до ринку землі. «Ми не маємо права на помилку в цій земельній реформі. Краще запустити такий механізм дуже консервативно, ніж отримати в результаті неконтрольований процес», — сказав він.

Мартинюк відзначив, що право на купівлю ділянок можуть отримати саме невеликі господарства, які впродовж останніх п'яти років обробляли землі та працювали в аграрній галузі. За його словами, така модель може стати компромісом відомства з аграрними асоціаціями, які неодноразово закликали уряд передбачити можливість допуску до майбутнього ринку сільгоспвиробників. «Ми перебуваємо в конструктивному діалозі з аграрними асоціаціями, щоб обрана модель запуску ринку землі в Україні не призвела до того, що у бізнесу виникнуть проблеми», — сказав Мартинюк, зазначивши, що запуск ринку не має бути стресовим для сільгоспвиробників.

Як відомо, в Україні з 2001 року діє мораторій на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення, дію якого у жовтні минулого року Верховна Рада продовжила до кінця 2017 року. У меморандумі з Міжнародним валютним фондом Україна планувала до кінця травня нинішнього року прийняти закон, який регламентує обіг земель сільгосппризначення, і з 2018 року (після закінчення дії мораторію) почати продаж сільгоспземель. Уряд України в рамках земельної реформи пропонує дозволити купівлю громадянами України до 200 гектарів землі. ■

НОВИНИ ПЛЮС

Право на експорт

Наразі 281 українське підприємство, в тому числі виробники харчових продуктів, мають право експорту до країн Європейського Союзу. Про це повідомив Голова Держпродспоживслужби Володимир Лапа під час агропромислового інвестиційного форуму в Києві. «101 українське підприємство має право постачати до європейських країн м'ясо птиці та продукти з нього, рибу та рибпродукти, мед, яйця, молоко та молочні продукти. Також до Євросоюзу можуть експортувати свої товари 180 агропідприємств-виробників нехарчових продуктів тваринного походження, — таких як пухо-перова та шкірсировина, корми для тварин, нехарчові субпродукти, племінний матеріал, інші продукти тваринного походження», — зазначив Володимир Лапа. Наприкінці минулого тижня ще одне українське підприємство отримало дозвіл постачати молочну продукцію на ринок ЄС.

22 шанси української техніки

Минулого тижня на базі УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого у Васильківському районі пройшла спеціалізована виставка «Міжнародні дні поля в Україні». Організаторами заходу стали DLG Ukraine, Німецько-Український аграрний демонстраційний і навчальний центр та УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого. «Міжнародні дні поля — вдала нагода ознайомитися з новітнім технічним забезпеченням та різними моделями технологій, сучасними рішеннями в системах живлення, захисту рослин, насінництва. У перспективі це дасть можливість реалізувати потенціал галузі у вигляді успішних проєктів аграрного виробництва, сільськогосподарського машинобудування в Україні», — вважає директор Департаменту землеробства та технічної політики в АПК Мінагрополітики Володимир Топчий. У програмі заходу — демонстрація понад 120 зразків сучасної сільськогосподарської техніки як зарубіжної, так і українського виробництва, показ техніки в роботі, огляд кількох десятків демонстраційних ділянок перспективних сортів та гібридів, засобів захисту та живлення рослин, а також виставки товарів та послуг для АПК. В експозиції «УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого та Партнери — Центр інновацій техніки і технологій» було представлено 22 заводи українського сільськогосподарського машинобудування та 5 інноваційних технологій вирощування сільськогосподарських культур. Організатори «Міжнародних днів поля в Україні» провели також коментовані огляди експозиції та покази сільськогосподарської техніки в роботі для студентів агробіологічних та механіко-технічних спеціальностей. ■

ЕКОЛОГІЯ І БЮРОКРАТІЯ

СМІТТЯ В ГОЛОВАХ...

Поки панство чубиться та голодує через львівське сміття, вітчизняні науковці не можуть пробитися в кабінети владних чинуш з унікальною розробкою переробного заводу

Олександр МИХАЙЛЮТА,
лауреат премії «Незалежність» Київської спілки журналістів

У нас є проект, набагато досконаліший, ніж західні аналоги сміттепереробки. Автори Автоматизованого біоенергетичного комплексу (АБЕК) з переробки твердих і рідких побутових відходів — працівники МЦВТТ «ЕРІДАН», ДНВК «Київський інститут автоматки» (ДНВК «КІА»), НТЦ «АНТ» та низки суміжних організацій за участю НАН України. Цей комплекс журналісти назвали «Розмарин», адже це символ достатку і процвітання, а ще він є лікарською рослиною і вчені запевняють, що їхня технологія очищення побутового не-потребу дозволить рости на «рештках» не лише траві для худоби, а й розмарину. А загалом вони пропонують містам відмовитися від зовнішніх джерел газопостачання та електроенергії, оскільки все це «виробляє» кожне місто в достатній кількості. Енергосії просто потрібно грамотно взяти з відходів і рослинної біомаси. Ось для цього й створили вони унікальний комплекс АБЕК «Розмарин», який вирішить екологічні, енергетичні проблеми міст і селищ, створить нові робочі місця та нарешті поверне нашим занедбаним чорноземам їхню родючість. Проект легко адаптується до умов, скажімо, Бердянська, Мелітополя, Запоріжжя, Херсона... Львову сам Бог велів його впровадити.

Справа державної ваги

Нагадаємо, Київський інститут автоматки (КІА) в СРСР був головним системним інститутом, займався автоматизацією (АСУ) атомних, теплових електростанцій, магістральних газо- і нафтопроводів, металургійних заводів і гірничо-збагачувальних комбінатів, агропромислового комплексу, а в корпорації «КІА» працювало близько 10 тисяч висококласних фахівців, включаючи дослідників завод і чотири філії.

Коли Європою та Азією почав ширитися метод біогазових установок — виробництво метану, який отримували внаслідок зброджування органічних побутових та сільгоспвідходів у закритих ємностях, наші вчені пішли вперед. Вони запропонували поєднати ці установки з тепличними комплексами та тепловими насосами, що дозволяє збалансувати потреби будь-якого міста в енергосіях. Без нафти, вугілля, природного газу, струму атомних і теплових електростанцій. Але ударний проект, як і очікувалося, в корумпованій державі відразу ж забуксував. Правда, під час виборів до Верховної Ради 2012 року якась руханка почалася. Тодішній Прем'єр Азаров, до якого вдалося пробитися «ходокам», розгледів раціональне зерно, навіть доручив утілити пілотний варіант у Слов'янську. Чому в Слов'янську? Бо там балотувався в нардепи його син. Розрахунок був до банально простий: молодший Азаров видає групу вчених як власну знахідку, вони починають працювати, електорат бачить «реальні кроки» з оздоровлення загідженого міста й голосує за нього. Так і сталося, електорат обрав Азарова-молодшого в парламент, а проект відразу ж згорнули. Азаров-тато пояснює, що в бюджеті на це нема грошей...

Ще детективніша історія стосунків із колишнім керівництвом Київської міської держадміністрації. Хоча тут проблема набагато гостріша — Бортицька станція аерації на громаділа більше 10 мільйонів тонн мулу (300-гектарна мертва водойма), на полігоні №5 в селі Підгірці — немислима кількість твердих відходів, які

виділяють смертоносний фільтрат та метан. І ось вченим удалося (так їм здавалося) наблизитися до розв'язання цієї екологічної проблеми за сприяння Міністерства промполітики, бо вони тісно співпрацювали з «Київпроект» та НАНУ в цьому напрямі. Щомісяця на полігоні вони доповідали про хід роботи над проектом керівництву КМДА (Мазурчаку), та коли дійшло до справи — чиновники раптом відсунули своїх фахівців, провели закритий тендер. Хто виграв? Угадайте з трьох разів. Звісно ж, іноземна компанія. Та все б нічого, але німці запропонували застарілий метод утилізації відходів, наприкінці їхнього процесу стоять мулоспалювальний завод. А це — дим, смог, отруєне довкілля, хоч які б фільтри там ставили на трубі, та ще й найотруйніший золашлак. Яке безглуздя. На Харківському масиві вже є подібне «диво» — спалювальний завод «Енергія», який обкурює все навкруги, так ще всадять потужніше «диво»... Подібну технологію запропонували також японці, які взяли навіть профінансувати її. Наші ж учені пропонують принципово інший метод: тверде сміття сортують, виділяють із нього органічні відходи, які надходять у спеціальні анаеробні реактори разом із рідкими каналізаційними стоками і там зброджуються для отримання біогазу. Біогаз іде на вироблення теплової та електричної енергії, а маса, звільнена від метану після бродіння (у свою чергу, з каналізаційних стоків відбирають ідоочищують воду) — це фактично органічні добрива, які можна вносити на сільгоспугіддя. Ніякого спалювання при цьому нема.

Один із об'єктів за цією технологією працює на тваринницькому комплексі в селі Оленівка на Дніпропетровщині та в місті Марганець на промислових стоках. Декілька комплексів працюють на пивзаводах.

Керівництво Науково-технологічного центру «Аналітика — наука-технології» (НТЦ «АНТ») — Віктор Горбенко та Олексій Носек — сумно констатують: за десять останніх літ у кого тільки не перебували... І в Тимошенко та Ключова, у Го-

Такий вигляд має біогазова установка, яка не смердить.

лови комісії з екології Верховної Ради Томенка, у заступника Секретаря РНБО Сивковича, міністра Близнюка (за Януковича) і в мера Києва Попова та першого заступника Голубченка... Усі схвалювали проект, казали купу компліментів, але, ніби змовившись, відправили розробників... шукати інвесторів. Самим. А державою?

Правда, 2009 року з'явилася постанова Кабміну щодо впровадження проекту. Проте влада невдовзі змінилася, і вчені знову спіймали облизня. Та хіба тільки вчені? Україна спіймала... Та які б політичні чвари не стряпали суспільство, сміттєва проблема — була, є і буде залишатися справою державної ваги. А коли б звернули увагу на вітчизняне ноу-хау, такої ганьби, яка виникла у Львові останнім часом, просто не було б. До речі, ресурс полігонів у переважній більшості великих

Без кеша, виходить, ніхто вас і слухати не збирається... Мислячих керівників так мало, що ми ніяк із ними не зустрінемося, а випадає все така публіка, котра жадає лише неправомірної вигоди... Остання наша, так би мовити, проба пера — похід у Мін-екології. Вони там на весь світ протрубили, що готують стратегічний план переробки сміття по всій Україні. Автори проекту доповіли на національному форумі свій проект. І що? Їм сказали: подайте технічні пропозиції. Подали. Жодної відповіді. І міністерського стратегічного плану чомусь уже не чути...

Слід додати, що після різкого зменшення поголів'я худоби за роки незалежності в Україні руйнується родючий шар чорнозему гумус. Якщо в 1990 році сільгоспвиробники вносили 250 мільйонів тонн органіки, то тепер — менше 10. Природні добрива замінили «хімією» та ще й

Столична влада веде переговори з японськими і французькими компаніями, щоби побудувати в Києві сучасні сміттепереробні заводи. Про це заявив мер Києва Віталій Кличко.

і малих міст України стрімко закінчується. Через 2-3 роки «Львівський синдром» перекинеться на всю країну. Та ні в Кабміні, ні в меріях, як кажуть, і кінь не валявся...

— Сумно, — констатують автори проекту, — настільки ми відстаємо від світу через недолугість наших чиновників. Порівняйте: у Китаї ще 1975 року вийшла відповідна державна постанова, і за п'ять років там збудували 10 мільйонів (!) біогазових установок. А ми стукаємо в усі двері, що потрібна державна програма «Чисте місто», та це глас волаючого в пустелі... Коли б ви знали, скільки підприємств скидають нечистоти! А по всій Україні — у малі річки та інші водойми!

Чи ж зверталися до теперішніх «верхів»? Зверталися

— Таке враження, — зітхають науковці, — що змінюються дійові особи, таблички на кабінетах, а дух байдужості той самий. Нуль результату, нуль!

з країни-агресора. Цей провал здатні суттєво поповнити ось такі комплекси АБЕК «Розмарин», адже вони й дають після переробки побутових відходів зброжену органічну масу, яка дуже близька за своїми параметрами до перегною, чого нині так бракує нашим виснаженим ґрунтам.

Усе геніальне — просте

— Каналізаційні стоки ми «розщеплюємо» в анаеробному реакторі, виділяючи звідти метан (на електроенергію) та тепло (на підігрів теплиць), — розповідають автори проекту. — Виходить замкнений цикл виробництва. Причому нічого ніде не смердить, не курить... І люди можуть ходити сюди на екскурсії. До речі, стандартні реактори такого типу мають значно нижчий ККД, аніж наші. Бо в них процес зброджування триває більш як два тижні після наповнення, а в наших — шість годин! До речі, полігони для сміття за умови встанов-

лення нашого комплексу потребують у п'ятеро меншої площі, аніж вони займають нині. Окупність АБЕК «Розмарин» складає 12-18 місяців. Подібних бізнесів дуже мало. Причому наша команда розробить ТЕО, бізнес-план, захистить його в банку, розробить проект, узгодить його із замовником, контролюватиме будівництво, комплектуватиме й монтуватиме устаткування, навчатиме спеціалістів, реалізуватиме сервісне обслуговування.

— Ми готові зайти в будь-який обласний чи районний центр, — додає колега Горбенка, Леонід Кауфман, — презентувати проект депутатам, і, отримавши позитивне рішення сесії, розпочати приведення конкретного населеного пункту до європейських стандартів очищення від відходів та забезпечення його достатньою кількістю енергосіїв, добутих із тих-таки відходів та органічної маси, виробленої комплексом. І що дуже важливо — екологічно чистим методом, адже ми в своєму технологічному циклі просто використовуємо природні, а не хімічні чи термічні процеси. Мері таким чином магитимуть змогу отримувати «дармову» енергію для своїх мешканців, отже, зменшувати тарифи, отримувати прибутки від цих комплексів, а не лише стягувати податки. Щоб усі були зацікавлені, ми пропонуємо створювати для діяльності наших комплексів відкриті акціонерні товариства, де акціонери мають стати і ті, хто генерує енергію з відходів, і ті, хто її використовує. Наприкінці кожного року всі акціонери отримуватимуть дивіденди у вигляді цілком реальних грошей. Звісно, правління матиме змогу зацікавити тих, хто зробив найбільший внесок у розвиток справи, в тому числі інтелектуальний та організаційний, і все — під контролем акціонерів, легально, без жодних «відкатів» і страху перед правоохоронними органами.

Якщо людям дохідливо пояснити, що проект АБЕК «Розмарин» дасть змогу принаймні вдвічі знизити комунальні тарифи, вони самі вийдуть під мерію і змусять депутатів узятися за його втілення.

Боярська конкретика

МЦВТТ «Ерідан» ДНВК «КІА», НТЦ «АНТ», ТОВ «Технококт», ПАТ «Укрводпроект», НТЦ «ЕКОМАШ», ІБОНХ НАНУ, ТОВ «Виробництво» пропонують розробити і впровадити автоматизований комплекс очищення стоків та переробки органічних відходів продуктивністю 12 тис. кубометрів на добу для Боярки. Це місто, як і сотні подібних, відчуває усі «переваги» від розкладання органічних відходів на мулових полях муніципальних очисних споруд і на полігонах твердих побутових відходів. Під звалища відчужуються все нові й нові території, зростає забруднення навколишнього середовища. Проект АБЕК «Розмарин» для Боярки передбачає новий екологічний і комплексний підхід до переробки не тільки стоків, а й органічних побутових і виробничих відходів. Для очищення стоків використовуються комбіновані методи анаеробного (закритого) та аеробного зброджування стоків разом з органічною частиною ТПВ. Утворюється біогаз і ферментована маса, котрі йдуть на виробництво теплової і електроенергії та

можуть використовуватися надалі як добриво.

У результаті реконструкції комплексів очищення стоків (КОС) КП «Боярка-водоканал» пропонується на їхній базі створити першу чергу біоенергетичного комплексу типу «Розмарин», а саме: автоматизовану систему диспетчерського управління технологічними процесами водопостачання та водовідведення з модернізацією електротехнічного і технологічного обладнання, на яку автори проекту виконали розробку робочої документації та пройшли експертизу проекту. На жаль, «попередники» керівництва м. Боярка віддали реалізацію нашого проекту дилетантам, які дискредитували навіть саму ідею. Автори проекту мають можливість у стислі терміни переробити і впровадити «авторську» версію АСУ диспетчеризації з реальними функціями енергозбереження. На всіх численних свердловинах і насосних станціях КП «Боярка-Водоканал» буде забезпечено якісне й безвідмовне та енергозберігаюче управління завдяки розумній комп'ютерній диспетчерській системі. Цим буде реалізована перша черга проекту біоенергетичного комплексу, перехід до суттєвого скорочення енерговитрат, а також зниження собівартості одиниці об'єму питної води та стоків як у процесах їхнього очищення, так і в процесах транспортування.

Друга черга впровадження АБЕК «Розмарин» — реконструкція каналізаційних очисних споруд продуктивністю 12 тис. кубометрів на добу з використанням новітньої анаеробної технології очищення стічних вод із виробництвом біогазу; будівництво ділянки для доочищення стічних вод у тепличних біоставках із водною рослинністю для виробництва біомаси (додаткова органіка для процесу збродування в метантенках); будівництво біогазової установки (метантенк) для отримання біогазу; будівництво когенераційної установки для виробництва електричної та теплової енергії із біогазу; будівництво ділянки зневоднення відпрацьованого мулу, продуктів метанового збродування органіки в метантенках із виробництвом високоякісних органічно-мінеральних добрив.

Комплекс здійснюватиме подрібнення, ретельне механічне очищення стоків від різних домішок. Потім іде анаеробна обробка в герметичних реакторах, аеробна і доочищення на біоплато. Це дає змогу в 5 разів знизити енергетичні витрати на обробку стоків, на 75% зменшити кількість мулів, отримати біогаз, електричну та теплову енергію, органічні добрива, а також обігову технічну воду для поливу ґрунтів під декоративними, технічними та зерновими культурами. Таким чином екологічна ситуація в Боярці значно поліпшиться, зменшаться впливи звалищ на ґрунтові води, з'являться нові робочі місця як на самому комплексі, так і в цеху з випуску органічно-мінеральних добрив, цеху вирощування біомаси тощо. Сумарний ефект від впровадження може становити близько 80 млн. гривень на рік при витратах на створення першої черги близько 58 млн. грн., другої — 37 млн. грн. Головне, втілення цього проекту в Боярці стане пілотним проектом України для створення подібних комплексів у решті міст.

Поєднання комплексу АБЕК «Розмарин» із тепловими насосами дасть змогу перейти конкретно Боярці на самозабезпечення тепловою та електроенергією.

Звісно, фахівцям, які завдяки низькій винаходів зуміли створити проект європейського рівня, що передбачає не лише «зелену» переробку сміття, а й отримання достатньої кількості тепла та електроструму з відходів, потрібна державна підтримка, підтримка бізнесу. Чи ми спроможні лише все запозичити, обростати боргами, як реп'яхами, замість того, щоб самим заробляти і робити свій прорив бодай у царині переробки відходів. Нагадаю: у багатьох, скажімо, арабських, країнах цей вид діяльності є найприбутковішим і може бути прирівняний за рентабельністю до металургії. ■

САМОВРЯДУВАННЯ

«Дід» поперек горла?

Один із найстарших в Україні голів об'єднаної територіальної громади заявляє, що нічого не боїться

Сергій ДОВГАЛЬ
Дніпропетровська область

Жити по-новому в Грушівці

25 жовтня 2015 року відбулися пам'ятні перші в Україні вибори у 159 об'єднаних громадах, створених на основі майже 800 органів місцевого самоврядування з близько 2 тисячами населених пунктів та до 1,4 млн. населення. Вони проходили без надмірного галасу і метушні, без характерних для сьогоднішнього політичних баталій і спекуляцій, коли дехто такими новими мегаутвореннями хоче оголосити цілі райони. Громади насамперед об'єдналися на засадах ефективності подальшого управління територіями. На Дніпропетровщині тоді таких нових утворень постало 15, і з них найбільше — чотири — в Апостолівському районі.

Отож такий процес стали називати своєрідним «лакмусовим папірцем» ефективності урядового курсу реформ. При тому, що характерною ознакою його початку стало те, що на чолі 159 новостворених об'єднаних громад практично не виявилось «нових облич», адже їх переважно очолили голови існуючих дотепер сільських рад та інші особи, яких теж випадковими не назвеш. Винятком із цього правила здавалися хіба що троє пенсіонерів та одна безробітна. При цьому один із цих пенсіонерів виявився ще й серед найстарших за віком усіх новообраних голів. Це 68-річний Валерій Попельнюк, який очолив у Апостолівському районі Ленінську об'єднану територіальну громаду, до якої увійшли також населені пункти колишньої Токівської сільської ради, а всього сім сіл із населенням понад 8 тисяч людей. Але й він у управлінській сфері зовсім не новачок. Адже ще в минулому столітті вже очолював місцеву сільраду. Проте швидко збагнув, що зі старим багажем далеко не заїдеш... І, як це не парадоксально, спершу може сприйнятися, «Дід», як із повагою називають місцеві Валерія Попельнюка, став вельми яскравим прикладом того, як можна жити і мислити справді по-новому. Хто-хто, а він ніскільки не сприймається за такого, що тримається за старе і зашкарубле.

Саме в Ленінському одніми з перших на Дніпропетровщині провели декомунізацію, найважливішою віхою якої, безперечно, стало перейменування центрального села. Так воно називалося з першого дня свого заснування у 1952 році. Не від доброго життя сюди мусили

Валерій Попельнюк.

Той самий Центр надання адміністративних послуг у Грушівці, у якому правоохоронці побачили кримінал.
Фото Антона ФІЛІПОВА.

перебратися жителі Грушівки і Кута, які затопило разом зі знаменитим із часів Запорозької Січі Великим Лугом рукотворне Каховське море. Отож щодо нової назви Ленінського думка більшості місцевих жителів усе ж переважила. Звісно ж, Грушівка. Хоча пропонувалися назви й інші — і Веселе, і Горяне, і Грушевий Кут...

Тоді ж перейменували і 10 місцевих вулиць та влаштували «ленінопад».

Ласий шматочок?

Сама ж територія новоствореної Грушівської об'єднаної територіальної громади, на перший погляд, може здатися таким собі ласим шматочком. 26 тисяч 143,7 гектара на березі Каховського водосховища хай на сьогодні і занепаценого, але все ж... А ще — Токівський водоспад, одне з семи чудес Дніпропетровщини, на теренах якої він є єдиним і на річці Кам'янка займає площу понад 2,6 тисячі гектарів. Скелі каньйону цієї водойми висотою до 30 метрів, за загальнодоступною інформацією, складаються з рожевого, червоного і сірого граніту, вік якого 2,6-2,7 мільйона років. А Токівський гранітний кар'єр, у якому цю породу видобувають, називають одним із найбільших в Україні. При цьому структура покладів дозволяє проводити тут роботи цілорічно.

Від дня доленосних виборів до об'єднаної громади ще не минуло і двох років, а тут уже звітують про переконливі результати. Найголовніший, за свідченням Ва-

лерія Попельнюка, — їхній бюджет зріс у п'ять разів, не враховуючи субвенції із бюджету державного.

Переконливо у Грушівці спростовують чи не найбільше побоювання опонентів нинішнього процесу децентралізації щодо того, що в об'єднаних громадах менші села виявляться кинутими напризволяще. Як стверджує Валерій Попельнюк, вони тут застосовують підхід пропорційний. Наприклад, є мільйон гривень. Він ділиться на всіх жителів, а потім множиться на їх кількість у кожному населеному пункті. Як найкраще розподіляється отриманою сумою — насамперед вирішують люди на місцях. Отож за такий короткий час усі села на теренах Грушівської об'єднаної територіальної громади відчутно погарнішали. Навіть автобусні зупинки перетворили на справжні витвори мистецтва.

А за рахунок державної субвенції вже реалізували 10 проектів, за якими не залишилося обділеним жодне село, адже застосували такий же пропорційний підхід. Відкрили, зокрема, фельдшерсько-акушерські пункти у селах Усть-Кам'янка та Гранітне, де їх дотепер не було взагалі, повністю заасфальтували дві дороги.

Окрім того, в Грушівці почали втілювати в життя і проекти, фінансовані Європейським Союзом та Програмою розвитку ООН. Першим із них став сучасний Центр надання адміністративних послуг.

Проте життя новоствореної громади є зовсім не таким безхмарним, як з огляду на вищесказане може зда-

тися. На початку цього року апостолівськими поліціантами було відкрито відразу два кримінальні провадження стосовно того, що посадові особи Грушівської сільської ради за попередньою змовою з посадовими особами підприємств внесли завідомо неправдиві відомості до актів виконаних робіт із метою присвоєння бюджетних коштів, виділених на ремонт. Проте прихильні журналісти відразу ж побачили в цьому розціненні «Діда», який своїми принциповістю і загостреним почуттям справедливості справді став багатьом поперек горла. Адже одним з об'єктів, по яких було начебто виявлено ці зловживання, виявився саме вищезазначений Центр надання адміністративних послуг, профінансований Європейським Союзом і Програмою розвитку ООН. Звершилися ці роботи на початку березня нинішнього року. З нагоди такої події до Грушівки завітала координатор проекту Європейського Союзу і Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, зорієнтований на громаду» в Дніпропетровській області Олена Харченко, яка перед журналістами не приховувала свого задоволення від побаченого, а саме того, що надані кошти знайшли своє ефективне використання. А місцеві поліціанти побачили у цьому колосальне перевищення суми виконаних робіт над їх реальною вартістю — відразу на 80,83 відсотка.

Отож ЗМІ вже заговорили про те, що таким чином декому хочеться прибрати Валерія Попельнюка, який нікому не дає спуску. «Нехай не стараються — я нічого не боюся», — заявив мені грушівський сільський голова, якому в травні вже виповнилося 70 років. Адже, окрім усього, Валерій Попельнюк уже тричі як доброволець у складі 43-го мотопіхотного окремого батальйону перебував у зоні бойових дій на Донбасі. ■

■ ЗВІРСТВО

Набридло собаче життя?

Зоозахисники врятували поранену поліцейськими вівчарку, яка ледь не загризла на смерть свою 80-річну господарку

Ірина КИРПА

Шокуючий випадок стався в одному з приватних домоволодінь південного міста: літня жінка стала жертвою свого ж вихованця. Пенсіонерка вирішила прибрати у вольєрі, де мешкав породистий пес, проте домашній улюбленець несподівано виявив агресію та почав люто рвати свою ж господарку. Сусіди, які почули крики нещасної жінки про допомогу, терміново викликали до місця події правоохоронців. Як розповів спікер патрульної поліції Миколаєва Роман Шкурченко, поліцейський спочатку намагався приспати пса за допомогою газового балончика «Терен», але безрезультатно. Лише після того, як в озвірілого пса двічі вистрелили, той ослаб та випустив із зубів свою жертву.

— Цей собака трохи руку пенсіонерці не відірвав, — розповів очевидець подій Михайло Демчук. — Я намагався відігнати тварину лопатою, але та тільки завзятіше впивалася зубами в свою жертву. Я бачив, як поліцейський випустив у пса кілька куль, але той все одно вижив!

За словами сусідів, це вже другий випадок, коли ця вівчарка нападає на свою господиню. Причиною такої поведінки став той факт, що породистого пса завели для забави, та не зуміли правильно виховати, коли той ще був цуценям.

За життя постраждалої пенсіонерки кілька годин боролися медики лікарні швидкої допомоги міста Миколаїв, жінка досі перебуває у відділенні реанімації.

— Ми діагностували у потерпілої інфіковані рани обох верхніх кінцівок, які могли привести до ампутації руки, — розповів головлікар ЛШМД Олександр Дем'янов. — Зараз стан пацієнтки стабільний, але їй треба буде пройти тривалий період реабілітації.

А ось рятувати породистого агресора взялися зоозахисники з Миколаєва. За свої кошти вони відвезли пораненого пса до ветеринарної клініки, де з його тіла витягли дві кулі та прооперували. Зараз життю вівчарки, так само, як і його покусаної господині, вже нічого не загрожує. Поранену тварину доставили у місцевий притулок для тварин, де пес також ще тривалий час приховатиме до тям після драматичних подій.

Зоозахисники стверджують, що пенсіонерка сама спровокувала вівчарку на агресію своєю поведінкою. Адже раніше за вісім років життя собака агресії не виявляв та чесно виконував свої обов'язки охоронця будинку.

— Іноді достатньо вдарити собаку, щоб той відчув небезпеку та кинувся в атаку, — вважає керівник Центру захисту тварин Людмила Ткач. — Швидше за все, пенсіонерка вирішила провчити пса за погану поведінку, результатом чого й стала звряча агресія вівчарки. Необхідно дотримуватися правил безпечної поведінки з твариною у тому випадку, якщо з якоїсь причини не вдалося досягти з нею взаєморозуміння.

Опіку над псом узяли волонтери з Центру захисту тварин і віддавати його на приспання категорично відмовляються. Найближчим часом буде вирішено питання про майбутнє місце проживання вівчарки, цілком можливо, що для породистого собаки підшукають нових господарів. ■

■ ДОБРИВА

Начувайтесь, шкідники!

Після тримісячної перерви запрацював черкаський завод «Азот»

Людмила НІКІТЕНКО

Три місяці згадане підприємство простоювало, бо не було газу. За словами голови правління «Азоту» Віталія Склярєва, наразі заводу відновили постачання блакитного палива й уже вдалося виробити 3 300 тонн аміачної селітри. «Першим до пускових операцій приступив цех із виробництва аміаку та його обидві технологічні нитки, навантажені нині на 90 % проектної потужності. Наступним кроком стали пуски цехів із виробітку слабкої азотної кислоти та аміачної селітри. Поки що ці обидва підрозділи пра-

Продукція черкаського «Азоту».

цюють на 50 % проектної потужності», — зазначає пан Склярєв. Також зараз, наголошує він, тривають пускові

операції в цеху з виробництва карбаміду і готуються до пуску цехи з виробітку аміаку та карбаміду.

Світлана МИЧКО
Тернопіль

■ ФАЛЬСИФКАТ

Made in... гараж

«Брендові» коньяки та віскі виготовляли в антисанітарних умовах

ного податку на горілчані вироби та виноробну продукцію, велику кількість тари, етикеток, корків, пристроїв для закорковування пляшок та упаковки їх у поліетилен. За попередніми підрахунками, загальна вартість вилучених із незаконного обігу підкацизних товарів становить понад 300 тисяч гривень. Досудове розслідування продовжується.

Прокуратурою Тернопільської області здійснюється процесуальне керівництво у криміналь-

ному провадженні, розпочатою слідчим управління фінансових розслідувань Головного управління Державної фіскальної служби у Тернопільській області за ч. 1 ст. 199 (виготовлення, зберігання, збут підроблених марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів) КК України, ч. 1 ст. 204 КК України (незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів). ■

На фото — частина вилученого правоохоронцями. Фото прес-служби прокуратури Тернопільської області.

Дар'я БАВЗАЛУК
Львівська область

■ МУЗЕЙНИЙ ПРОВУЛОК

Візьмеш книгу — бачиш Корбут

У селі відкриють збірню відомої української ілюстраторки

У селі Куткір Буського району на Львівщині створюють музей ілюстраторки Софії Караффи-Корбут. Саме там прожила багато років і похована відома українська художниця, яка проілюструвала кожен четверту дитячу книжку, що виходили свого часу в Україні.

Як повідомляє департамент із питань культури, національностей та релігій Львівської облдержадміністрації, музей уже почали облаштовувати: у приміщенні сільської книгозбірні зробили ремонт, придбали експозиційні вітрини. Частково їх навіть наповнили експоната-

ми — оригінальними малюнками художниці, а також репродукціями її ілюстрацій, книгами з її малюнками та авторською керамікою.

Софія Караффа-Корбут — українська художниця-графік. Вона працювала в галузі станкової та книжкової графіки (переважно в

техніці ліногравюри), декоративного мистецтва. Мисткиня проілюструвала майже 60 творів українських письменників, які вийшли накладом понад 6 мільйонів примірників. Упродовж 1961—2001 років вона співпрацювала з видавництвами «Дніпро», «Веселка», «Ка-

меняр», проілюструвала майже всі твори Івана Франка, над циклом малюнків до поеми «Іван Вишеньський» вона працювала 13 років. Останніми роботами Караффи-Корбут стали ілюстрації до драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня», які вважають вершиною її творчості.

Народилася і вчилася художницею у Львові, однак багато років, у тому числі й останні роки життя, провела у селі Куткір Буського району, де й заповіла себе поховати. ■

Людмила НІКІТЕНКО

■ НАРОДИНИ

Три лелеки в один дім

У Черкасах народилася трійня — два хлопчики і дівчинка

У Черкаському обласному перинатальному центрі на світ з'явилася трійня — два хлопчики і дівчинка. Немовлята народилися завчасно у родині Світлани та Олега Шнуренків, жителів села Юрківка Звенигородського району. Вага всіх трьох — приблизно 1,9 кілограма.

Мама новонароджених малюків каже, що в їхній родині є старший син Арсеній, якому наразі сім років. І додає, що вони з чоловіком кілька років мріяли про донечку, а потім дізналися, що буде трійня.

«Ми два місяці зберігали цю вагітність.

Але обставини склалися так, що довелося робити кесарів розтин», — розповідає лікар-гінеколог Черкаського обласного перинатального центру Марія Чемерис. Лікарі центру зізна-

ються, що так і не навчилися розрізняти малечу. Тому мама одягала малюків в одяг різних кольорів. Діти три тижні набирали вагу в центрі, а днями їх виписали додому. ■

Тетяна ЗІНЧЕНКО

«Час готувати!» — не лише ці слова спонукають відразу брати і готувати те, про що пише у своєму кулінарному блозі Люба Біріна. Фото її смаколиків уже самі по собі викликають шалений апетит, а покрокові рецепти, які вона подає просто і доступно, — бажання «кулінарити». Велика кількість відгуків кулінарних послідовниць пані Люби також підкріплює перше враження від відкриття нової кулінарної книги, як я для себе називаю цей блог. Правда, вже можна сказати, що й не перше враження — дещо спробувала, сподобалося, що інгредієнти в рецептах подані з такою точністю, що вдаються відразу ідеально, так, як ти собі це уявляєш, беручись за приготування. Люба Біріна так і пише: «Більшість із пропонуєваних страв готуються швидко, з доступних інгредієнтів і під силу навіть молодим, не зовсім досвідченим господарям».

«Мене звали Люба, живу на Прикарпатті. Українка, і цим пишаюся! Сім'я, діти, робота. Люблю готувати і експериментувати на кухні», — розповідає про себе кулінарна майстриня.

Блогер і кулінарна майстриня Люба Біріна.

А мій милий вареничок хоче... зелених!

Експериментувати — так експериментувати! Пропоную починати ці приємні експерименти зі **шпинатних вареників**, принаймні я з них почала і дуже задоволена результатом.

«Саме час готувати шпинатні вареники» — звично припрошує до роботи господиня і пропонує рецепт. Тісто: пучок молодого шпинату помити, просушити, відрізати стебла (120 г), помістити на сковорідку, під кришку, на малий вогонь — щоб зм'як. Потім перекласти в блендер, додати води (120 мл), подрібнити. До шпинатної суміші додати сіль, білок, 2 столові ложки олії, близько 450 г борошна — замісити вареничне тісто. Помістити в плівку, залишити на півгодини. Начинка. Сир (творог), домашній твердий сир та сир типу «голландського» (всі сири брали в однакових пропорціях), жовток, сіль. Тверді сири потерти на тертці, змішати з сиром-творогом та жовтком.

Сформувати вареники. Відварити в підсоленій воді, зверху полити піджаркою.

Для піджарки дрібно порізати підчеревину, просмажити, додати свинину, порізану малим кубиком (1x1 см), смажити до напівготовності, додати подрібнену цибулю, наприкінці заправити домашньою сметаною, додати сіль, чорний перець.

До «зелених експериментів» додайте ще **капусту по-польськи**. Цей рецепт підходить якраз до капусти ранніх сортів, запевняє Люба Біріна. Духмяна страва, досить смачна як гарнір до м'ясних страв і як самостійна страва. Білокачанну молодшу капусту розрізати по качану на 4 частини. Кожну частину грубо порізати (разом із качаном). Обкачати з двох сторін у манці, порціями обсмажити на олії. Попередньо посмажити до золотистості цибулю, вкрити її до неї багато зелені (кріп, петрушка, зелена цибуля), молодого часнику, додати сіль, чорний перець.

У чавунний банячок шарами складати підготовлену капусту та цибулю, промащувати кожен шар жирною сметаною, додати кілька лаврових листків. Влити трохи бульйону (або води). Тушкувати на малому вогні з закритою кришкою до м'якості капусти.

ВІД ЧИТАЧІВ

Нестримне бажання кулінарити

Час готувати! Топ-7 страв-легенд, які можна приготувати з сезонних продуктів

Грибний сезон почався, не пропустіть.

М'ясо і підчеревинка

З цим у пані Люби також усе охоплено, точніше, скручено і запечено. Причому також з молодим соковитим зеленню, «новеньким» хрумким часником. Ось її покрокова розповідь про те, як можна легко приготувати вишуканий, святковий рулет із телятини (з «яблукча»).

М'ясо розгорнула, попідрізала і відбила трохи. Замаринувала (сіль, соєвий соус, сироп з шипшини, чорний перець, лавровий листок мелений). Загорнула в плівку і помістила в холодильник на ніч.

Приготувала начинку (твердий сир тертий, яйця варені терті, молодий часник, зелень), помістила на підготовлену телятину, скрутила рулетом, перев'язала шпагатом, завернула в папір для випічки (спочатку планувала в фольгу, але передумала — папір не тільки не дасть висохнути м'ясу, а й дозволить отримати рум'яну скоринку, не розкриваючи «конверт»). Помістила в духовку при 170 градусах на 2 години. Подавала гарячим — м'ясо було соковитим і дуже смачним, до нього — відварена картопля та підлива з сушених грибів.

А підчеревину Люба Біріна пропонує зробити духмяною, так і назвавши її — «Духмяна підчеревина». Її рецепт такий: підчеревину порізати на порційні шматки (десь 10x5 см), обвалити з усіх боків у солі. Помістити в посудину, зверху — сильний гніт. Залишити при кімнатній температурі на 5-6 днів. Посередині часу перевернути на іншу сторону. Зайву сіль змити холодною водою (робиться швидко під проточною водою). Змішати мелений чорний перець та мелений сушений часник. У цій суміші обвалити шматки підчеревини. Приготувати на пару упродовж 20 хвилин. При бажанні можна ще на ніч помістити під прес — вона тоді легко ріжеться.

Грибна промова

Насправді це — цікава розповідь-інструкція досвідченої господині Люби Біріної, яка стосується грибів. «Гриби мають бути цілими, без червоточин, обов'язково переробляти в день збору, — каже вона. — Методи переробки — сушка, заморожування, консервування, соління. Найпростіше — сушка в електросушарках, але найсильніший аромат зберігає сушка на печі чи навіть на сонці (зрозуміло, два останні варіанти не для жителів міст). Заморозка — мені відомі три варіанти: сирі, відварені, смажені. Найбільше зберігає смак, корисні речовини, безумовно, сирий заморожений гриб. Для цього треба брати міцні гриби, не мити (важливо!), просто максимально очистити від бруду. Недолік — вони займають багато місця в морозилці. Але смак це компенсує, розморожують в холодильнику, тоді мию, готую, як свіжі:

Легендарний торт «Спартак» печеться просто.

смажу, відварюю, мариную (значно смачніше, ніж консервовані). Варені заморожені гриби — напівфабрикат, що зимою значно скорочує час на приготування, компактні для зберігання в морозилці, але за смаком вони гірші за заморожені сирі. Окремо хочу написати про лисички — сирими їх важко морозити, вони малі, брудні, без води їх почитити проблемно. Варені заморожені мені не подобаються — якісь водянисті, з неприємною гірчицею... Лисички заморожую зараз смаженими в маслі, от так добрі. Консервуванням грибів зараз займаюся мало — якщо є можливість морозити, консервування відходить на другий план. Але бачу, є зацікавленість в наших маринуваних карпатських білих. Як я їх готувала — ну, зрозуміло, дуже ретельно чистила, мила. Різала на середні шматочки, заливала водою, доводила до кипіння — гриби на друшляк, воду першу виливала. Заливала знову гриби чистою водою, доводила до кипіння та варила до того моменту, коли гриби опускалися на дно, накип збирала, варила без кришки, води не надто багато. Коли гриби готові — починаємо готувати маринад, усе додаємо до грибів у відварі, все продовжує варитися на маленькому вогні. Точних пропорцій не маю, готувала, підганяючи смак: найперше давала сіль, пробувала — має бути достатньо соленим, тоді таку ж саму кількість цукру. Оцет наприкінці (приблизно на 3 л маринуваних грибів 200-250 мл оцту). Готовий маринад обов'язково куштувати! Він має бути міцним (гриби ще на себе заберуть смак), але збалансованим. На цей час банки мають бути стерилізовані, на дно — лавровий лист, перець чорний та духмяний горошком, гвоздика. Наповнені банки стерилізувала ще годину. Зберігала в прохолодному місці».

Літо і морозиво — поєднання поєднаного!

«Надіюсь, що літо все-таки буде, тому пропоную торт із домашнього морозива, — продовжує пані Люба. — Коротенько про технологію домашнього морозива в цілому. В його основі дві маси: збиті вершки (від 30%) і смакова основа (згущене молоко, заварний крем, фрукти, шоколадна маса тощо). Ці маси з'єднуються і відправляються в морозилку. Морозилка бувають двох типів: напівручна — це чаша (у стінках холодеlement), куди поміщаємо наше майбутнє морозиво і при малій швидкості 15-20 хвилин перемішуємо. Отримуємо так зване тепле морозиво, яке насправді — просто охолоджений крем. Поміщаємо в лоток, накриваємо і відправляємо в морозилку годин на 10-12. Другий тип морозилки — автоматичний, на ньому не працювала. Якщо немає морозилки — отриману основу відразу поміщаємо в морозилку, але упродовж перших двох годин кожні 15 хвилин витягуємо з морозилки та ретельно пере-

Приготуйте м'ясний рулетик із зеленню, і свято вдасться.
Фото Люби Біріної.

мішуйте. Якщо цього не робити — отримаємо солодкий лід, а не морозиво.

Торт — морозиво

Шоколадна основа. Молоко (220 мл), вершкове масло (100 г) та чорний шоколад (200 г, поламати на шматочки) — на вогонь, мішати до однорідної маси. Трохи охолодити, додати 2 столові ложки пудри, подрібнене печиво (120 г, я використовувала солоний крекер, нам подобаються такі невеликі контрасти, можете брати будь-яке пісочне) та горіхи (100 г, використовувала грецькі). Все перемішати. Круглу роз'ємну форму (22 см в діаметрі) вистелити плівкою, вилити на неї масу, помістити в морозилку до охолодження.

Шоколадне морозиво. Заварний крем: змішати 1 яйце, 1 столова ложка крохмалу та 0,5 столових ложок борошна, 150 г цукру. Поступово, ретельно вимішуючи, влити міцну каву (200 мл). Поставити на малий вогонь, варити, помішуючи, до загустіння. В гаряче додати 100 г білого шоколаду, добре перемішати. Залишити вистигати. Збити вершки (0,5 л, 30%). З'єднати вручну дві маси. Помістити в морозилку, охолоджувати 20 хвилин. Вилити на основу, що застигла, та відправити в морозилку (10-12 годин). Прикрасити збитими вершками та какао, ще на півгодини відправити в морозилку.

Спартакomanія

«Хіба мене могла обійти спартакomanія? — ставить риторичне запитання Люба Біріна. — Ні, звичайно, я його мусила спекти. Він має всього 6 коржів, а ще не надто рівних (маю погану звичку при перемащуванні кремом притискати коржі, від чого вони тріскають). Ну, так, добрий, навіть дуже. А ще дуже швидкий у приготуванні, можна його назвати «лінивим спартаком».

Готове тісто розділила на 6 частин. Кожну розкатала на розкатці. В мене є три великі форми для випічки (30x40 см). В кожну форму помістила по 2 розкатаних тіста (розкатка розкатує тісто вузькою смужкою), трохи руками порозтягувала по кутах. Спекла при 180 градусах і конвекції. Кожен печений корж поділила надвоє. От так вийшло 6 коржів. А тепер сам рецепт.

Спартак. 6 ст. ложок молока, 2 столові ложки меду, 100 г цукру, 2 чайні ложки соди, 50 г вершкового масла, 3 столові ложки какао — на водяну баню до розчинення масла, мішати. Охолодити трохи. Гіркую висипати на дошку 350 г борошна, зробити поглиблення, додати туди 1 яйце, 1 чайну ложку розпушувача, заварну масу і замісити тісто.

Крем 1. Заварити на 200 мл молока половину пачки пудингу (якщо немає пудингу, приготувати будь-який крем на 200 мл молока), 3 столові ложки цукру. Охолодити. 150 г вершкового масла збити, по ложці додавати заварну масу, не перестаючи збивати.

Крем 2. Збити густу жирну сметану (400мл) з пудрою (5 столових ложок). Я використовувала домашню сметану, жирність якої явно вище 30%. Магазинну — хіба що із загущувачем, але в цьому випадку краще замінити жирними 35% вершками.

Смачного бажач читачам кулінарка-експериментатор із Прикарпаття Люба Біріна і радить вчитися і експериментувати! Смачно готувати за бажання зможе кожен! ■

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

«У житті — як на довгій ниві», каже народна приказка. І ніколи не знаєш, що тебе чекає за черговим поворотом, які злети і випробування підготував завтрашній день. Такою примхливою та абсолютно непередбачуваною виявилася і доля відомого телевізійного ведучого Олександра Сафонова. Високий, з густою шевелюрою, що рано набула елегантного білого забарвлення, з глибоким, добре поставленим голосом, він більш як сорок років був обличчям та голосом телевізійних новин, вів урядові урочистості, концерти, пісенні конкурси, фестивалі. Йому аплодували, коли він вулицями Львова супроводжував суперпопулярну в ті часи польську співачку Анну Герман, він вільно спілкувався із рок-кумиром Чеславом Неманом. У нього закохувалися і жінки із дикторської українського телебачення, де він був старшим диктором, і глядачки, які бачили його з екранів телевізорів чи на концертах, і учасниці цих самих концертів. Він же лише віджартувався: «Я одружився з професією, і їй не зраджую». І раптом у зеніті слави все полетіло шкереберть. Планова операція у «Феофанії» у 2009 році обернулася важким інсультом, після якого артист опинився в інвалідному візку. Довгий час ніхто практично не знав, куди зник Сафонов. Ходили навіть чутки, що він виїхав. І хтозна, яким би був фінал, якби не друзі, які нині серйозно взялися за реабілітацію улюбленого диктора. Воїстину, «Дивний є цей світ», як співав колись той же Чеслав Неман. «Дивний є цей світ» — таким був і епіграф концерту «Срібний князь блакитного екрана», який днями організували друзі на підтримку Олександра Сафонова.

Сміх і сльози Олександра Сафонова

У фойє Палацу культури «Україна» на тлі афіші вечора відомі артисти та телеведучі записували свої спогади про Олександра Сафонова, жартували, бажали йому здоров'я. «У Олександра була феноменальна пам'ять. Але він усе одно постійно працював над собою. Коли не зайдеш у дикторську перед ефіром — він щось повторює, настроюється. Він в усьому намагався досягти досконалості. Для нас він був еталоном, зразком елегантності і професіоналізму», — ділилася Тетяна Цимбал. «Він мав 45-й розмір ноги. І коли купував собі нові туфлі і вони йому тиснули, він приходив на студію, демонстративно простягував їх мені і казав: «Знову тобі, Вовче, пощастило. Носи», — згадував колега по дикторському цеху Іван Вовк.

Зазвичай ми звикли згадувати добрим словом людей після смерті. Олександр Сафонову пощастило — свій бенедік він пережив за життя. Більше того — тієї енергії добра і любові, яку випромінювали зі сцени його друзі і колеги, вистачило б на те, щоб зарядитися силою і жагою до життя ще на багато років. Принаймні всі на це сподівалися і щиро бажали здоров'я. «Олександр Сергійович повернувся з концерту емоційно збуджений, йому все дуже сподобалося, він усім дуже вдячний», — поділився враженнями журналіст Михайло Маслій, автор унікального тритомника «Золотий вік української естради» та один із головних ініціаторів цього концерту.

Власне, це було видно і з виразу обличчя самого Сафонова, який приїхав на зустріч з минулим із столичного військового госпіталю, де він зараз проходить курс реабілітації. Попри те, що хвороба наклала свій відбиток на міміку диктора, очі його то світилися теплом (особливо, коли на екрані транслювалися відеозвернення його давнього друга зі Львова Романа Лемехи чи виступала одна з його перших партнерок по львівській студії телебачення Валентина Сидоренко), то сміялися, коли колеги-диктори та співаки згадували артистичні бувальщини. А то з'являлися сльози, особливо під час виступу спеціального гостя з Володимир-Волинського Сергія Шишкіна, який заспівав хіт Немана «Под папугами!». «20 грудня 1976 року у Львові був концерт Немана. Ми могли там бачитися», — сказав зі сцени Сергій Шишкін, а пізніше розповів «УМ», як він із двома друзями і двома

ЛЮДИНА

Дивний є цей світ

Телеведучий Олександр Сафонов мріє про повернення до нормального життя

«Містер елегантність». Олександр Сафонов завжди вражав своїм шармом та інтелігентністю.
Фото з архіву Михайла МАСЛІЯ.

квитками на трьох добрався із Володимира на той концерт «на перекладних». Для Олександра Сафонова Неман досі лишається кумиром і його пісні артист наспівує, попри хворобу.

Узагалі, це був вечір любові і спогадів. І ври в те, що неможливе можливо «на перекладних». Підтримати Олександра Сафонова, крім колег по дикторському цеху, прийшли Євген Коваленко і гурт «Кобза», Любов і Віктор Анісімови, Анатолій Матвійчук, Юрій Рибчинський, Оксана Білозір, Ніна Матвієнко, Іво Бобул, Павло Зібров, Тетяна Піскарєва, Оксана Пекун та інші артисти, яких свого часу не один раз «благословляв» на сцену Олександр Сафонов (деякі номери анонсувалися записами самого Олександра Сафонова — як пожартував ведучий вечора Петро Мага, цей концерт вони провели удвох). Як зазначив директор Палацу культури «Україна» Роман Недзельський, коли вони оголосили про цю акцію, відгукнулося Але багатьом довелося відмовити — концерт і так тривав більше двох годин, а це вимагало певних сил і здоров'я.

За зачитування вимог ГКЧП Сафонова відлучили від екрана

А ще — це був вечір спогадів і зустрічі з юністю. Згадати було про що: і львівські кав'ярні, і хустинки в кишені піджака, моду на які на столичне телебачення приніс саме Сафонов, і багато цікавих моментів, якими багате артистичне життя.

«Зніми, фотограф, нас»: у колі колег-дикторів українського телебачення.
Фото Фелікса РОЗЕНШТЕЙНА (зі сторінки Михайла МАСЛІЯ у «Фейсбуці»).

Практично всі зазначали, що Олександр Сафонов був диктором від Бога. «Коли вперше почув голос Вілліса Коновера, диктора «Голосу Америки», тоді «захворів». Усе творче життя звирявся з його дивовижним тембром, і шалено втішався, коли вдавалося щось подібне. У 1960-х зачитувався книгами — Ремарк, Стейнбек, Олдінгтон, Осборн... Моя родина скептично ставилася до мого вибору професії. Грав у джаз, співав, вів концертні програми. Мусив усім довести, що здатний вижити і відбутися, незалежно ні від кого і ні від чого. У Києві сидів на воді та хлібі при стипендії 20 карбованців, але оплачував свій окремих куточок і парадувався у польських краватках. Модними були тоді! З Польщею у мене багато доброго в житті. Моя бабця — полька, і цей гонор польський інколи мене рятував у найскладніших ситуаціях, не давав впасти духом. Та й мову вивчив легесенько», — цитував свого часу слова самого Олександра Сафонова Михайло Маслій.

Хоча спочатку Сафонов хотів стати істориком. Але мистецтво і природний артистизм переважили. Навчався у театральній студії при Київському театрі імені Івана Франка, згодом — у Львівському театрі імені Марії Заньковецької. Вступив на режисерський факультет Ленінградського інституту культури. Після армії у Львівській філармонії був лектором музичних лекторіїв, звідки його запросили на Львівське обласне телебачення. Крім польської, досконало знає англійську, угорську, взагалі — він поліглот і неабиякий ерудит. Як зазначив Михайло Маслій, він і досі дуже любить кросворди і легко може дати відповідь на будь-яке запитання. Там же, у Львові, його почали запрошувати оголошувати склади футбольних команд, він же провів перший футбольний репортаж по Львівському телебаченню, у якому львівські «Карпати» грали товариський матч із володарем Кубка Бразилії «Палмейрасом». І досі Олександр Сафонов намагається стежити за грою «Карпат», цікавиться справами у земляків.

До столиці спочатку мав їхати Роман Лемеха, але родина його відмовила. Та й Львів, каже він, не міг зрадити, лишився галичанином. А от Сафонов швидко влився в дикторський колектив на столичному телебаченні. За фактурну зовнішність і гарну вимову йому доручали найвідповідальніші завдання — він читав практично всі «партійні» новини, «хоронив» генсеків, хоча в партії ніколи не був і «партій-

ним» себе не вважав. А одного разу ледь не поплатився — саме йому свого часу довелося зачитувати з екранів вимоги ГКЧП, а коли путч провалився, його на деякий час «відлучили» від екрана. Пізніше він вів усі відповідальні урядові концерти, коментував паради на День Незалежності, озвучував церемонії. А ще Олександр Сергійович любив вести концерти українських виконавців, де він міг проявити свій артистизм та здатність до імпровізації. З багатьма виконавцями він підтримував дружні стосунки, завжди запитуючи за кулісами, як справи. «Мене він завжди називав Толичок. Коли зустрічалися за кулісами, він неодмінно запитував: «Як справи, Толичок?» І коли я починав щось скаржитися, він заспокоював: «Не переймайся. То попустить», — згадував народний артист України Анатолій Матвійчук.

«Мені щонаочі сниться, що я ходжу»

Попри свою щирість, товарищескість і простоту у спілкуванні, у житті Олександр Сафонов був досить замкненою людиною, жив сам, не любив говорити про свої проблеми, скаржитися чи просити. Тож, коли трапилося лихо, довгий час ніхто навіть не знав, що з ним сталося. Більше місяця актор пролежав у комі, доки колеги з Першого національного не розшукали в Росії його рідну сестру Світлану. Лікарі спочатку навіть не давали шансів на життя. Але Світлана не відходила від брата, розмовляла з ним — і він відкрив очі.

Пізніше ангелом-охоронцем Сафонова стала невістка його тітки Тетяна Ситнюк, яка досі живе з ним у квартирі, доглядає за ним, допомагає. Хоча кілька років поспіль він навіть не мав змоги вийти на вулицю. «Його квартира в сталінці біля оперного на п'ятому поверсі. Сходи вузькі, ліфта немає. А нести на візку хвору літню людину та ще й вагою більше 100 кг — не кожен за це візьметься», — розповідає Анатолій Матвійчук, який з дружиною Любою півроку тому відвідав легендарного диктора.

А забив на сполюх той же журналіст Михайло Маслій. «Я знав, що Сафонов хворий, але подумати не міг, що стан речей настільки критичний», — зізнавався він. Завітати до артиста ще влітку минулого року його змусили справи: якраз завершувалася робота над трилогією «Золотий вік української естради», і хотілося уточнити, коли саме був концерт Немана у Львові — у грудні 1976 р. чи січні 1977-го? Побачене його вразило, і тоді він кинув клич на «Фейсбук» із закликом не лишати людину в біді. Після цього кілька знайомих відвідали Сафонова, але коли Михайло Маслій у листопаді прийшов привітати актора з днем народження, його зачепило, що за час розмови не було ні дзвінків, ні вітань, ні подарунків. І він зрозумів, що лишати це так не можна.

Зараз Олександр Сафонов проходить курс реабілітації у столичному Центральному військовому госпіталі. Перший тиждень показав позитивну динаміку, хоча лікарі поки що обережні у своїх прогнозах — надто серйозними були наслідки інсульту і надто багато часу було втрачено. «Але Саша вірить, що він встане. Він мені каже, що йому щонаочі сниться, що він ходить», — каже Михайло Маслій. «Попри те, що Олександр вже 73 роки, фізично він дуже сильна і міцна людина. І розум у нього світлий, хоч і важко розмовляти. Але він усе розуміє, усе пам'ятає і чітко мислить. Дива трапляються, і хочеться вірити, що це саме той випадок», — переконаний Анатолій Матвійчук.

Концерт улюблених виконавців і зустріч із друзями додали артисту сили і снаги. А дикторка львівського телебачення Ірина Гайдамака, крім кави, привезла в подарунок і вишиванку ручної роботи із «закодованим візерунком на здоров'я».

Дива трапляються. А цей випадок — ще одне нагадування про те, що треба бути уважнішими до тих, хто поряд і хто, можливо, потребує нашої участі і допомоги. І що справжні друзі пізнаються в біді.

P.S. А тим, хто хоче допомогти Олександр Сафонову, нагадаємо номер його благодійного рахунку — картка «Приватбанку» №5168 7573 1352 1439. ■

Олександр ХОМЕНКО

КНИЖКОВА ШАФА

Цей поетичний образ — «живе життя» — з доби 20-х років минулого століття. Особливої доби. І так само з його особливого міста — Києва. «Живе життя, і силу ще таїть// Оця гора зелена і дрімлива, / Ця золотом цвяхована блакить», — писав 1923-го, у час чи не найбільшого зростання очолюваної митрополитом Василем Липківським Української автокефальної православної церкви, Микола Зеров у сонеті «Київ з лівого берега».

Пробуджений Українською революцією, «золотогомінний» Київ справді розкривався тоді для «живого життя» в усіх своїх вимірах та іпостасях — і тому з такою спазматичною затятістю, яка межувала вже з відвертою параноєю, не навідили його більшовики. Навіть столицю своєї УРСР перенесли вони на схід, поближе до кордону з Московщиною. Усе було тут людям у чорних шкіряних чуже, вороже, непролетарське: і церкви та собори «Мазепинського бароко», і київські «неокласици», і київська ВУАН із її завжди опозиційними вченими старої школи...

З утвореною в Києві-таки УАПЦ у партії були особливі порахунки: навіть за «відлиги», коли, після формальної реабілітації, почали видаватися, хоча й дуже цензурованими, убієнні за «єжовщини» і Зеров, і Филипович, і Драй-Хмара, Василь Липківський, цей, за словами академіка Кримського, «апостол українського релігійно-національного відродження» продовжував лишатися тільки «націоналістом», тільки «самосвятом і розколником». Ним він був для ГПУ-НКВД, ним зостається і для нинішнього Московського патріархату. Така парткомівська оцінка — то відзнака особлива, вона править за безпомилкове свідчення справжності людини, її задумів і справ...

Нова книга Арсена Зінченка «Життя і служіння митрополита Василя Липківського», яка цьогоріч побачила світ у київському видавництві «Дуліби», в аспекті жанровому має всі прикмети наукової біографії. Однак Василь Липківський — не тільки обраний вільними голосами митрополит УАПЦ, а ще й релігійний проповідник, історик, письменник, педагог, культурник у якнайширшому розумінні — постать настільки масштабна, що саме звертання до неї неминує актуалізує контекст цілої культурно-історичної епохи зі складним плетивом доль, розмислів, трагедій і надій. У книзі Арсена Зінченка розгортаються два дискурси — оповід-

Місто живого життя

Митрополит Василь Липківський і Київ

но-життєписний і культурологічний, бо з часу, коли Липківський твердо ступив на ниву церковного і громадського служіння, кожен його вчинок «проектнувався» на обрії високого містицизму «Міста Премудрості Божої». По суті, маємо історію нашої релігійності першої третини ХХ століття в оптиці конкретного життєвого досвіду, і «київська тема» тут постає не пасивним тлом, а живою субстанцією подій.

Бо й насправду... Перша в українській церковній історії відправа з живою народною мовою, яку відправив Василь Липківський 22 травня 1919-го, — це збудований Мазепою Військової Микільський собор на Печерську («На всеошній і службі Божій зібралася така сила народу, що не тільки в Соборі, а й навкруги його було тісно; весь наряд плакав, чуючи Апостол, Євангелію, Псалми рідною мовою; всі відчували, що це вперше після віків неволі «моляться на волі невольничі діти», як провіщав Шевченко», — згадуватиме майбутній митрополит). Перший від часів Гетьманщини невіддільний Москові Собор 1921-го, який під проводом Липківського проголосив повну незалежність Української церкви, відбувався під склепінням собору Святої Софії, собору Іларіона Київського та Петра Могили.

А ще — люди цього міста, той вицвіт київської інтелігенції, який за покликом митрополита гуртувався довкола Церкви вільних людей, а не звичних для Московщини рабів «єпископського самовладдя»: Володимир Чехівський, Данило Щербаківський, Кирило Стеценко, Микола Леонтович, Григорій Косинка. Людмила Старицька-Черняхівська, Марія Заньковецька — шерег вільно продовжувати й продовжувати. Вони теж — легенда, сакральність і харизматика Києва.

І навіть далі, туди, учорноту 30-х, коли Липківського спочатку було «звільнено від тягаря митрополичого служіння», а далі під чекістським наганом і цілу УАПЦ було «самоліквідовано», до самого арешту, розстрілу та упокоєння в невідомій могилі посеред Биківнянського лісу в 37-му Київ лишався його, Ва-

силя Липківського, містом. Із ним він був зріднений, його слухав, із ним розмовляв.

Арсен Зінченко наводить характеристичний епізод, про який згадує у споминах Демид Бурко (учасник бою під Крутами, на еміграції — знаний історик УАПЦ). Київ, червень 1933-го, страшний голодний мор, у газетах шаленіє чергова антирелігійна кампанія, і багато з колишніх священників УАПЦ пише туди, що остаточно зрікається Бога, — так люди елементарно намагаються зберегти собі життя. Бурко їде трамваем із Солом'янки до Печерської лаври. На зупинці перед вокзалом до трамваю заходить Василь Липківський — пошнечений усіма, забутий — більшість навіть не знала, чи живий він ще. З вікна видно, як підбирають уздовж колії померлих від голоду. У вагоні — мертва тиша. Митрополит каже, що їде на Байкове, хоче там поговорити: коли живі від страху стали мертвими, варто пошукати співрозмовників на цвинтарі...

Звичайно, книга привертає увагу не тільки цим. Тут і цікаві подробиці з побуту українського священства (про ХІХ століття ми в цьому аспекті знаємо немало — завдячувати тут слід нашому письменству, досить назвати «Люборацькі» Свидницького та «Старосвітські батюшки та матушки» Нечужа-Левецького, проте ХХ століття у масовій свідомості — суцільна біла пляма), і живий голос нашого селянства, яке, завдячуючи подвижництву Липківського, вперше побачило Церкву, в якій — вірять і розуміють, а не бояться і б'ють поклони.

Проте один аспект постає особливо важливим: Арсен Зінченко, спираючись на відкриті тільки відносно недавно архіви «органів», на всі оті так довго потаємні «Еженедельные сводки Секретного отдела ГПУ УССР», показує саму «механіку» нищення режимом УАПЦ. І діяли тут чекісти за допомогою не одних тільки судів та розстрілів: у їхніх гадючих ігрищах вони враховували психологію, інтереси, амбіції своїх «клієнтів».

Змінювалася тактика, але незмінним лишився стратегічний напрям: провокуючи розколи і конфлікти, тримати незалежну від Москви Церкву у стані постійної внутрішньої війни, яка знесилить усіх її учасників. За деякий час така Церква опиняється під повним контролем лояльних до Кремля людей, а далі — остаточно «самоліквідується». Читаючи ці документи, складається враження що сучасне ФСБ і досі діє за чекістськими методичками 20-х...

Насамкінець — знову про місто, про ту Тичинівську «Києва далекого торжественість нагорну» (до речі, на початку 20-х Павло Тичина був близький до УАПЦ, його вірші клалася на музику священником Кирилом Стеценком, а його брат Євген був делегатом Собору 1921-го й одним із найактивніших автокефалістів). Вона світла й жива, ця нагорність, — і жива й світла в ній постать Василя Липківського.

І книга про нього також світла — попри всі протоколи розстрільних «трьох». Бо ж «живе життя і силу ще таїть»... ■

АРТ-ПРОСТІР

Ластівки свободи

На фасаді черкаської школи художник із Португалії створив мурал

Ластівки свободи португальського художника у Черкасах. Фото зі сторінки художника Pantónio у «Фейсбуці».

Людмила НІКІТЕНКО

Нещодавно у Черкасах урочисто відкрили перший у місті мурал. На його відкриття прибули навіть представники посольства Португалії в Україні. Адже роботу виконав художник з цієї чудової країни.

«Скажу відверто, відвідуючи інші міста України, не раз шкодував про те, що в нас немає жодного муралу. Так от — тепер уже є, він прикрашає фасад школи №15», — говорить «УМ» черкаський міський голова Анатолій Бондаренко.

За його словами, перший у Черкасах мурал — творіння рук саме португальського митця Антоніо Корреа, більш відомого як Pantónio, який, до речі, є автором і найбільшого в Європі муралу — зображення на 66-метровій стіні гігантської смерч-риби.

А в Черкасах Антоніо працював над малюнком, на якому зобразив ластівку, у рамках соціального фестивалю Mural Social Club: Back to School, що діє за підтримки міжнарод-

ної організації UNICEF. За умовами цього фестивалю, відомі митці приїжджають до України, щоб реалізувати свій творчий потенціал.

«Приємно, що для цього було обрано не столицю, а саме наше місто. Зізнаюся, ми довго вагалися, який саме малюнок має прикрашати фасад школи, чи то герб, чи символ школи. Зрештою, вирішили довірити справу професійному митцеві. І не помилилися», — зазначає Анатолій Бондаренко.

Малюнок із ластівками, пояснює міський голова Черкас, має прості прямі лінії, ніби він намальований дітьми. Водночас має і глибокий символ свободи.

«Радий, що спільно з португальськими друзями нашого міста нам вдалося осучаснити звичайну черкаську школу та відійти від сірості й банальності. На черзі — фасади деяких будинків і, цілком можливо, нашої мерії», — підсумовує пан Анатолій, називаючи роботу португальського митця окрасою Черкас. ■

Григорій ХАТА

■ БАСКЕТБОЛ

Персональне визнання

Уперше за два десятиліття вітчизняні баскетболістки завершили Євробаскет у «топ-10»

Попри те, що в Україні багато хто сподівався на сенсаційний успіх вітчизняних баскетболісток на Євробаскеті в Чехії, підсумки ЧЄ неочікуваними назвати навряд чи можна. За головний трофей змагань боролися дві найуспішніші збірні останніх років у Європі. Так, для команди Франції здобуте в Празі «срібло» стало п'ятою поспіль виграною на континентальному форумі нагородою. Водночас для іспанок, які в 2017 році здобули титул найсильнішого колективу Старого світу, ЧЄ взагалі рідко завершується без сходження на подіум.

Своєрідною несподіванкою сприймається хіба що перше в історії потрапляння на континентальний п'єдестал збірної Бельгії. Проте вже від самого початку змагань бельгійські баскетболістки демонстрували свою максимальну готовність потрапити «в призи». І, можливо, якби їхня зустріч із майбутнім чемпіоном трапилася не в півфіналі, а пізніше, історична медаль Бельгії мала б значно більше сенсаційного блиску.

Участь же команди у втішеному «фіналі» виглядає не настільки вражаючою. Проте, розбивши у матчі за третє місце збірну Греції (78:45), бельгійки ще раз продемонстрували шанувальникам жіночого баскетболу не випадковість свого потрапляння на п'єдестал. Примітно, що поразка Іспанії стала для Бельгії єдиною невдачею на ЧЄ-2017.

Так само одного разу програли в Чехії й французьки. Зрозуміло, що та прикрий сталася у фіналі ЧЄ, котрий, з огляду на третє посильне вигране ними європейське «срібло», перетворився для Франції на справжнє зачароване місце. Фінал-2017 став повторенням

Лідер збірної України Аліна Ягупова стала найрезультативнішим гравцем чемпіонату Євробаскету-2017.

Фото з сайту fbu.kiev.ua.

головного поєдинку ЧЄ 2013 року. Однак, якщо чотири роки тому представниці Піренеїв взяли «золото» завдяки мінімальній перевазі, то цього разу чем-

піона та віце-чемпіона на фініші турніру розділили 16 балів.

Нагадаємо, що змагалися на турнірі в Чехії з іспанками й наші баскетболіс-

■ ТАБЛО

Чемпіонат Європи. Жінки. Фінал. Іспанія — Франція — 71:55. **Матч за третє місце.** Бельгія — Греція — 78:45. **Півфінали.** Іспанія — Бельгія — 68:52, Греція — Франція — 55:77. **Чвертьфінали.** Іспанія — Латвія — 67:47, Бельгія — Італія — 79:66, Туреччина — Греція — 55:84, Франція — Словаччина — 67:40.

тки. У другому турі групового етапу підопічні Володимира Холопова поступилися майбутньому переможцю 18 пунктами. Могли наші дівчата зустрітися на Євробаскеті-2017 і з Францією. Проте їхньому побаченню в чвертьфіналі завадили словачки. У підсумку «синьожовті» посіли на ЧЄ-2017 десяте місце, хоча, за передстартовими прогнозами, могли досягти значно більшого. Утім, споглядаючи назад та аналізуючи турнірну сітку, можливостей пройти далі чвертьфіналу в наших дівчат було не так уже й багато. Зрештою, за останні 20 років жіноча збірна України вперше завершила Євробаскет у «топ-10». І це, варто визнати, знакове досягнення.

Без сумніву, один із факторів цього прогресу — гра неперевершеної Аліни Ягупової, котра за підсумками чеських баталій здобула титул найрезультативнішого гравця, закидаючи в середньому за матч 21,3 очка. ■

■ КУБОК КОНФЕДЕРАЦІЙ

«3 ким грати — усе одно»

Головні претенденти на перемогу — Німеччина та Португалія — без проблем вийшли у півфінал Кубка Конфедерацій

Олексій ПАВЛИШ

«Генеральна репетиція» ЧС-2018 стрімко рухається до фінішу — командам залишилось провести матчі 1/2 фіналу та поєдинки за «бронзу» і «золото».

До медальних баталій, як і передбачалось, дійшли всі рейтинг-фаворити турніру — Португалія та Мексика з квартету А і переможці групи В — Німеччина та Чилі.

Боротьбу на першому етапі змагань чинним чемпіонам Європи — португальцям — змогла нав'язати лише найсильніша команда Північної Америки — Мексика: переможці Кубка КОНКАКАФ — єдині, хто за три матчі зумів уразити ворота футболістів Фернанду Сантуша.

Намагалися протистояти грандам і дебютанти Кубка — росіяни, але після перемоги над Новою Зеландією та мінімальної поразки від Роналду і К' підопічним Черчесова небхідна була зв'язка над мексиканцями. Утім, не змогли «червоні» втримати навіть нічию — жахливий ляп голкіпера Ігоря Акіньєєва перекреслив усі надії господарів на півфінал.

А у кварталі В інтриги перед останнім туром майже не було — долю першого місця вирішив двобій між чемпіонами світу — німцями — та чилійцями, найкращою збірною Південної Америки. Навіть маю-

Чинні чемпіони світу тестують на Кубку Конфедерацій у Росії найближчий резерв.

Фото з сайту www.dfb.de.

чи, за словами експертів, найсильніший склад на турнірі (на чолі з футболістами світового класу Санчесом та Відалем), підопічні Хуана Антоніо Піцці не змогли обіграти «Бундестім», яка перед ЧЄ-2018 вирішила перевірити найближчий резерв.

Хоча тренер німецької команди Йоахім Л'єв перед вирішальними матчами групового раунду і говорив, що «його хлопцям усе одно, з ким грати у півфіналі», у таборі чинних володарів Кубка світу, схоже, залишились задоволеними

суперником по 1/2 фіналу — Мексикою.

А іншому гранду — Португалії — протистоятимуть чилійці. Явного фаворита у цій зустрічі немає, але букмекери прогнозують «європейський фінал». Зазначимо, що матчі 1/2 фіналу пройдуть 28 та 29 червня, а поєдинки за «золото» і «бронзу» — 2 липня.

За підсумками швидкоплинного «плей-оф» визначиться й доля індивідуальних призов: найкращого футболіста, найкращого бомбардира та найкращого голкіпера турніру. На

титул MVP Кубка претендують лідери команд-учасників півфіналу — португалець Роналду, чилійці Відаль і Санчес та капітан німецької збірної Дракслер.

У бомбардирській гонці на перемогу можуть розраховувати як мінімум три футболісти — усе той же Роналду та нападники «Бундестім» Штіндль і Вернер (в усіх — по два голи). Представник Португалії може виграти і «воротарську» нагороду: голкіпер «європейських бразильців» Руї Патрісіу пропустив лише два м'ячі.

■ ТАБЛО

Кубок Конфедерацій-2017.

Груповий етап.

Група А. 2-й тур. Росія — Португалія — 0:1 (Роналду, 8), Мексика — Нова Зеландія — 2:1 (Рауль Хіменес, 54; Перальта, 72 — Вуд, 42). **3-й тур.** Мексика — Росія — 2:1 (Араухо, 30; Лосано, 52 — Самедов, 25), Нова Зеландія — Португалія — 0:4 (Роналду, 33 (пен.); Бернарду Сілва, 37; Андре Сілва, 80; Нані, 90+1).

Підсумкове турнірне становище: Португалія, Мексика — 7, Росія — 3, Нова Зеландія — 0.

Група В. 1-й тур. Австралія — Німеччина — 2:3 (Рогіч, 41; Юріч, 56 — Штіндль, 5; Дракслер, 44 (пен.); Горецька, 48). **2-й тур.** Камерун — Австралія — 1:1 (Замбо-Ангісса, 45 — Мілліген, 60 (пен.)), Німеччина — Чилі — 1:1 (Штіндль, 41 — Санчес, 6).

3-й тур. Німеччина — Камерун — 3:1 (Демірбай, 48; Вернер, 66, 81 — Абубакар, 78), Чилі — Австралія — 1:1 (М. Родрігес, 68 — Троїзі, 42).

Підсумкове турнірне становище: Німеччина — 7, Чилі — 5, Австралія — 2, Камерун — 1.

Пари 1/2 фіналу: Португалія — Чилі, Німеччина — Мексика.

Попри побоювання ФІФА щодо готовності стадіонів до Кубка Конфедерацій, Росія таки зуміла вчасно здати в експлуатацію чотири арени. Нові стадіони поки не викликають критики, а от стан газону, схоже, влаштовує не всіх: після матчу з Новою Зеландією наставник португальців Фернанду Сантуш пожалівся на якість поля «Зеніт-Арена». «Стадіон у Петербурзі прекрасний, але шкода, що є проблеми з полем. Сподіваюсь, наступного тижня цих недоліків не буде, адже технічній команді дуже важливо грати на гарному газоні. Думаю, працівники «Зеніта» та організатори більше всіх зацікавлені в якісному полі», — заявив тренер чемпіонів Європи. ■

Олександр Хижняк
український боксер-аматор**«Була лише одна мета — здобути золоту медаль, тому це бажання гнало мене вперед, змушуючи демонструвати якомога переконливіший бокс».**

■ БОКС

Знайте наш кулак!

Із трьома золотими відзнаками та перемогою в командному заліку завершили наші боксери домашній чемпіонат Європи в Харкові

Григорій ХАТА

Неймовірно потужні традиції, котрі існують у вітчизняному боксі, робили лише справою часу народження нової олімпійської команди, здатної підкорювати найвищі вершини. Після запаморочливого успіху Ломаченка та К' на Олімпіаді-2012 в Лондоні миттєво вивести на медальну орбіту їхніх наступників тренерському штабу «синьо-жовтих» не вдалося. Утім, думається, інакше й бути не могло. Зміна покоління завжди проходить болісно.

Зрозуміло, що, залишившись у Ріо-2016 з абсолютно порожньою скарбничкою, вітчизняна олімпійська збірна з боксу переорієнтувалася на Токіо-2020. Розпочинаючи новий олімпійський цикл на домашньому чемпіонаті Європи-2017 в Харкові, підопічні Дмитра Сосновського продемонстрували суперникам потужний колективний кулак,

який приніс Україні шість нагород та перемогу в командному заліку.

Так високо піднятися в цьому протоколі без золотих відзнак не можна — за підсумками харківського ЧС українські боксери здобули одразу три «золота». Один наш співвітчизник отримав «срібло», ще двом дісталася «бронза».

Без сумніву, говорити прямо про появу в Україні нової чемпіонської команди боксерів зарано. Важливим тестом для новоспечених чемпіонів та призерів європейської першості стане цьогорічний чемпіонат світу в Гамбурзі. Проте основні акценти харківський турнір усе ж зробити дозволяє.

У першу чергу, звертають на себе увагу троє володарів континентального «золота» — харків'янин Юрій Шестаков, Віктор Вихрист з Кременчука та полтавчанин Олександр Хижняк. Про останнього — чемпіона Європи в категорії до

75 кг — уже не перший рік говорили як про зірку, що сходиться. В образі цього талановитого хлопчини багато експертів бачили майбутнього чемпіона, от тільки стати йому на переможний шлях удалося не одразу. Проте на ЧЄ-2017 Сашко показав свій потенціал. Здобувши яскраву перемогу в фіналі, де «всуху» він переміг Камрана Шахсуварлі з Азербайджану, Хижняк разом із «золотом» отримав і титул найкращого боксера турніру.

Неабияк порадував своїх наставників і Віктор Вихрист. Демонструючи в минулі роки хвилеподібний — зі злетами та падіннями — бокс, у Харкові представник Кременчука показав себе стабільним та цілеспрямованим бійцем. За словами головного тренера Дмитра Сосновського, Віктор перевершив усі очікування своїх наставників, змусивши замовкнути власних критиків. Як підтвердження, заслужена пе-

Олександр Хижняк — один із трьох чемпіонів Європи-2017 та кращий боксер турніру.
Фото прес-служби ФБУ.

ремога над британцем Фрезером Едвардом Кларком у «золотому» бою.

Думається, не меншим сюрпризом для тренерського штабу «синьо-жовтих» стала й підсумкова перемога Юрія Шестакова у фінальному протистоянні в категорії до 60 кг, де господар рингу здолав росіянина Габіла Мамедова. І хоча скривджена сторона нарікала на суддівство, очільник української збірної наголосив: «Перемога була чистою».

При цьому Дмитро Соснов-

ський виказує свої неоднозначні емоції стосовно підсумку протистояння Миколи Буденка (до 56 кг) та британця Пітера МакГрейла. «Недопрацював в останньому раунді», — констатує тренер.

Щодо бронзових нагород Дмитра Замотаєва (до 52 кг) та Євгена Барабанова (до 69 кг), то володарі подібних відзнак іще мають багато чого доводити своїм наставникам, адже на п'єдестал вони потрапляють не як переможці, а як невдахи півфінальних сутичок. ■

Григорій ХАТА

У минулому сезоні, ведучи боротьбу за чемпіонський титул, пілоти «Мерседеса» влаштували відкрите внутрішньокомандне протистояння. Для «королівських» гонок подія загалом неординарна, адже у «Ф-1» завжди брав гору здоровий глузд, підставою для котрого були рейтингові номери пілотів усередині своїх команд.

Щоправда, торік умовно другому пілоту «Мерса» — Ніко Росбергу — грати роль покійного «зброносця» не захотілося, тож улаштував він зі своїм партнером Льюїсом Хемілтоном по ходу сезону битву «залізних коней» — зі скреготом та іскрами в прямому сенсі цього слова. Зрештою, якщо виходити за межі дозволеного, вступаючи в прямий контакт, дозволяють собі представники однієї стайні, то що вже казати про гарячу чемпіонську дуель повпредів із різних команд.

На радість шанувальникам «Формули-1», цьогорічний чемпіонат світу проходить не тільки під знаком протистояння двох найтитулованіших пілотів, які перебувають «на ходу», — чотириразового переможця «Ф-1» Себастьяна Феттеля та володаря трьох чемпіонських титулів Льюїса Хемілтона. Уперше за багато років у «королівських» перегонях точиться відчайдушна боротьба між двома стайнями. По суті, саме цей факт — дуель «Феррарі» та «Мерседеса» — й надає нинішньому сезону неабиякої привабливості.

Гонка в Баку, котра лише кілька років тому з'явилася в календарі «Ф-1», багато в чому схожа на легендарні перегони в Монте-Карло. Така ж вузька траса, прокладена містом, архітектурні краєвиди, море. А ще — високий відсоток появи у гонці машини безпеки. Саме вона не раз ставала визначальним фактором у визначенні переможця Гран-прі Монако. Вплинула «сефеті-кар» і на розподіл призових місць на цьогорічному етапі в Азербайджані.

Саме в момент руху під машиною безпеки відбулася неочікувана сутичка між фаворитами ЧС-2017. Перебуваючи в ролі «головуючого», переможець кваліфікації та проміжний лідер перегонів Хемілтон виконав занадто різке,

■ «ФОРМУЛА-1»

Скрегіт та іскри

Палке бажання знову виграти чемпіонський титул змушує фаворитів сезону переходити на заборонену автомобільну «лексику»

Гран-прі Азербайджану 2017 року пройшло під знаком контактної боротьби, інколи — за межею фолу.
Фото з сайту F1news.ru.

але не заборонене правилами гальмування, через що його переслідують у гонці та перший номер загального заліку пілотів — Феттель — припустився прямого контакту з опонентом. Обурившись занадто різкою зміною британцем швидкості руху, Себастьян вирішив провести з Льюїсом на трасі роз'яснювальну роботу. Коли ж їхні боліди порівнялися, відбувся ще один контакт — цього разу вже боковий, а не фронтальний.

За свою нестриманість Феттель заплатив десятисекундним «стоп-енд-гоу»

на «піт-лейні», що в підсумку не дозволило йому навіть потрапити до призової трійки.

Водночас для Хемілтона доленосною стала тимчасова (20-хвилинна) зупинка гонки, під час якої, як з'ясувалося пізніше, механіки «Мерседеса» погано закріпили на боліді Льюїса підголовник. Незадовго після рестарту важлива для пілота деталь просто почала злітати з «насадженого» місця, змушуючи пілота руками утримувати її від «втечі». Зрештою, незапланований заїзд у бок-

■ ТАБЛО

Чемпіонат світу. 8-й етап. Гран-прі Азербайджану. Залікова десятка: 1. Рікк'ярдо («Ред булл») — 2:03.55,570. 2. Боттас («Мерседес») — відставання 3,904 сек. 3. Стролл («Уільямс») — +4,009. 4. Феттель («Феррарі») — +5,976. 5. Хемілтон («Мерседес») — +6,188. 6. Окон («Форс Індія») — +30,298. 7. Магнуссен («Хаас») — +41,753. 8. Сайнс («Торо росо») — +49,400. 9. Алонсо («Макларен») — +59,551. 10. Верляйн («Заубер») — +1.29,093.

Особистий залік: 1. Феттель — 153. 2. Хемілтон — 139. 3. Боттас — 111. 4. Рікк'ярдо — 92. 5. Райкконен («Феррарі») — 73. 6. Ферстаппен («Ред булл») — 45. 7. Перес («Форс Індія») — 44. 8. Окон — 35. 9. Сайнс — 29. 10. Маса («Уільямс») — 20.

Кубок конструкторів: «Мерседес» — 250, «Феррарі» — 226, «Ред булл» — 137, «Форс Індія» — 79, «Уільямс» — 37, «Торо росо» — 33, «Хаас» — 21, «Рено» — 18, «Заубер» — 5, «Макларен» — 2.

си змусив Хема попрощатися не тільки з надіями на перемогу, а й із подіумом. У підсумку Льюїс завершив Гран-прі Баку одразу позаду Феттеля, котрий дістався фінішу четвертим, таким чином іще на кілька очок збільшивши свою перевагу над конкурентом у загальному заліку пілотів.

Що ж до переможця гарячих азербайджанських перегонів, то уперше в сезоні кубок за перемогу отримав пілот відмінної від «Феррарі» та «Мерседеса» команди.

«У це неможливо повірити», — не приховував емоцій австралійський пілот «Ред булла» Даніель Рікк'ярдо, котрий завдяки трьом виїздам на трасу машини безпеки та повній зупинці гонки зміг виграти Гран-прі Азербайджану.

За своє перебування «в призах» також дякувати обставинам має й фін Вальтері Боттас. Розбивши у боротьбі з земляком із «Феррарі» — Кімі Райкконеном — свій «Мерседес», на старті перегонів він програвав пелотону ціле коло. Однак картатий прапор Боттас побачив другим. Третім фінішну лінію перетнув 18-річний Ленс Стролл з «Уільямс», якому для потрапляння на подіум знадобилося вісім гонок. ■

СТРИЛИ АМУРА

Справа — за ювеліром

Принц Гаррі замовив для Меган Маркл обручку з браслета принцеси Діани

Аліса КВАЧ

Головною інтригою нещодавнього весілля сестри Кейт Міддлтон Піппи, яка місяць тому стала дружиною Джеймса Метьюза, стало питання, чи прийде молодший син принцеси Діани Гаррі на церемонію з його нинішньою пасією, актрисою Меган Маркл? Гаррі з'явився в церкві один, що лише підіграло інтерес до його стосунків із Меган. Щоправда, пізніше ширилися чутки, що Піппа сама заборонила запрошувати Маркл, бо хотіла бути єдиною зіркою свята, але на саму вечеру Гаррі таки з'їздив до Лондона і привіз кохану.

Але, схоже, у Меган і Гаррі усе добре і, схоже, справа таки наближається до весілля. У пресу просочилася інформація, що принц Гаррі відніс до королівського ювеліра браслет своєї мами і замовив обручку. Вартість персня із білого золота зі смарагдом оцінюється в 100 тисяч фунтів стерлінгів. Очікується, що як тільки обручка буде готова, Гаррі офіційно оголосить про заручини. А ще він придивився просторий маєток у графстві Норфолк.

Нагадаємо, що Меган Маркл і принц Гаррі познайомилися рік тому — пара зійшлася на благодійності, а пізніше знайшлися й інші спільні інтереси. Подейкують, що принц Гаррі

уже звернувся по дозвіл на весілля до бабусі, королеви Єлизавети II, і отримав її благословення. Також надійшла офіційна резолюція від англійської церкви, що вона нічого не має проти союзу Гаррі і Меган, незважаючи на те, що актриса протягом двох років, з 2011-го по 2013-й, була одружена з продюсером Тревором Енджелсоном, а церква, як відомо, досить насторожено ставиться до розлучень. «Вестмінстерське абатство слідує постанові Генерального синоду від 2002 року. З того часу шлюб у церкві став можливим і для розлучених», — ідеться в офіційному роз'ясненні.

Тепер усі очікують, коли ж принц Гаррі зробить Меган офіційну пропозицію. А той чекає, коли буде готова обручка. Так що — усе в руках королівського ювеліра. ■

Меган Маркл.

Ната НЕТУДИХАТА

Хто з нас не мріяв про те, щоб з неба посипалися гроші? Чи, наприклад, якийсь банкомат ненароком «поділився» з нами тим, що в ньому заховано всередині.

Останнє, якщо банкомат гарно «попросити», — цілком можливе. Так, днями охоронці одного з банків звернули увагу на чоловіка, який довгенько стояв біля банкомату і раз по раз виймав 200-гривневі купюри. Запідозривши неладне, охоронці викликали поліцію. Помітивши патрульних,

ОТАКОЇ!

«Золотий дощ»

У Києві банкомат дві години роздавав 200-гривневі купюри

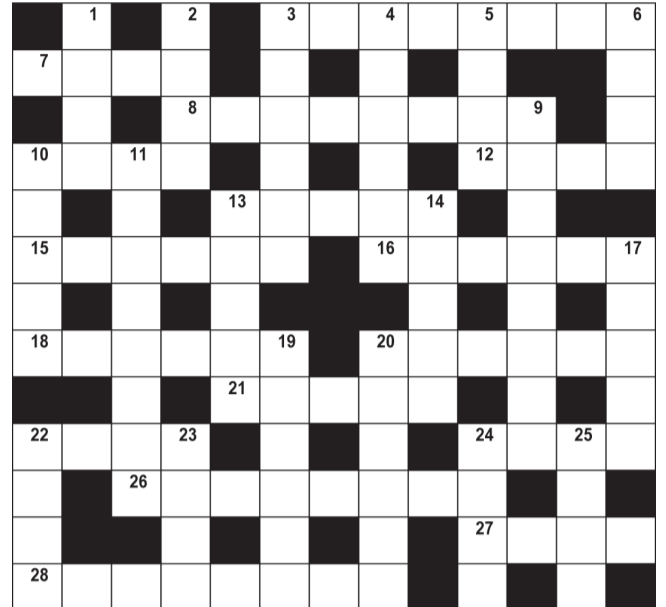
чоловік спробував утекти, однак його швидко затримали.

З'ясувалося, що хакер знайшов ключ до електронної системи банкомата і перепрограмував

її так, що автомат почав йому видавати одну за одною всі купюри, які були всередині. При чоловікові знайшли сумку, набиту грошима. «Чоловік добре підготувався до

скоєння злочину. У нього була вся необхідна техніка, за допомогою якої він, очевидно, і перепрограмував електронну систему банкомата. Він навіть замаскувався — був у перуці та чорних окулярах», — повідомляє прес-служба Київської патрульної поліції.

Чоловіка забрали у відділок, а «загігнотизований» банкомат іще протягом двох годин викидав із себе 200-гривневі купюри — доки не спорожнів. Увесь цей час його охороняли патрульні та охорона банку. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №78

По горизонталі:

3. Середньовічна комедія, коли актори перебільшено підкреслюють характерні ознаки персонажа та комічність дії. 7. Річка на Кавказі. 8. Прилад, який сигналізує про дощ чи ясну погоду. 10. Різновид списа. 12. Слабоалкогольний напій із перероджених яблук. 13. Дуже висока людина. 15. Міністр із питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб. 16. Абхазька ароматна приправа з червоного перцю, часнику, пряних трав. 18. Мексиканська горілка, яку виготовляють із соку агаві. 20. Хижий птах родини яструбових, схожий на шуліку. 21. У давніх народів — місце для жертвоприношень, жертвник. 22. Епатажна людина, яка привертає увагу виключно поведінкою чи зовнішнім виглядом. 24. Річка на Рівненщині. 26. «У лісі-лісі темному, де ходить хитрий лис, росла собі ..., і зайчик з нею ріс» (Іван Нехода). 27. Знак зодіаку. 28. Сленгова назва родовища бурштину, де ведеться видобування каменю, переважно із застосуванням мотопомп.

По вертикалі:

1. «Пане підполковнику, вже зійшла зоря. Час гуляти вовку битим шляхом. Заспівали ..., дець гуля твоя, шляк би її трафив». (Олександр Смик). 2. Давня скіфська скульптура, що символізує богиню родючості. 3. Бойова сокира у вигляді півмісяця на довгому деревку. 4. Давньоримська богиня правосуддя із зав'язаними очима та мечем в одній руці і терезами — в іншій. 5. Шо-

коладний батончик із лісовими горіхами. 6. Швидкий біг коня. 9. Маленька жіноча сумочка. 10. Супровід важливої людини. 11. виправлення чого-небудь. 13. Товста жердина, прикріплена до передньої частини воза або сани, що використовується для запрягання коней і допомагає правити ними. 14. Вірменська національна страва, схожа на плов, але з пшениці. 17. Стрімкий напад. 19. Вимерлий вид літаючого динозавра. 20. Нагайка з переплетених ремінців. 22. Чоловічий піджак із вирізними полами спереду і довгими фалдами ззаду. 23. Загострений з одного кінця шматок дерева або металу для розколювання, розщеплення чогонебудь. 24. «Нащо на дужому крилі на вої любії мої, на князя, ... мює миле ти ханові меташ стріли?» (Тарас Шевченко). 25. Одіозний суддя, який виніс вирок Юрію Луценку. ■

Кросворд №76 від 21 червня

У зв'язку зі святковим вихідним та неробочим днем «Укропшти» наступний номер «Україна молода» вийде в п'ятницю—суботу, 30 червня—1 липня.

ПРИКОЛИ

— Ви знаєте, чому в «Запорожця» багажник спереду?
— Тому що на такій швидкості за речами треба дивитися.

— Сусід винен мені сто гривень, тепер о першій годині ночі можна кричати скільки хочеш — ніхто не прийде.

— Лікар зустрічає свого давнього пацієнта:
— Ви на рідкість добре вигля-

даєте! Як ваша виразка?
— Поїхала на все літо до матері.

— Уявляєш, сусідка купила такий самий костюм, як я!
— І що ти тепер робитимеш?
— Думаю: купувати новий костюм чи переїжджати в інший будинок.

Інкасаторська машина зіткнулася з екіпажем ДАІ. Дві години з'ясували, де чії гроші.

ПОГОДА

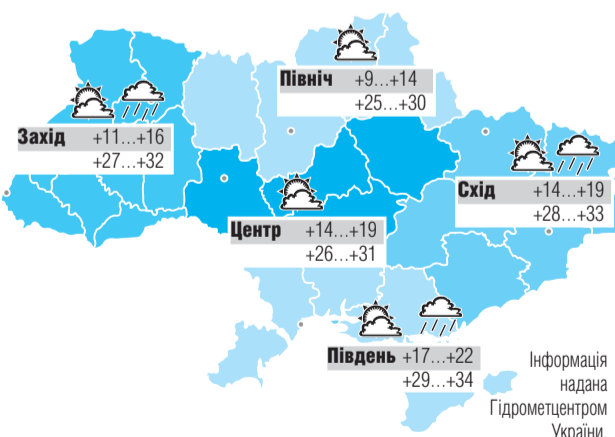
28 червня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, без опадів. Вітер північно-східний та східний, 3-8 м/с. Температура вночі +13...+15, удень +28...+30.

Миргород: без опадів. Уночі +14...+16, удень +27...+29.
Вінниця: без опадів. Уночі +14...+16, удень +28...+30.
Одеса: без опадів. Уночі +19...+21, удень +26...+28.

26 червня температура води в **Чорному та Азовському морях** становила 22-25 градусів, у районі Одеси — 13 градусів, у **Дніпрі** біля Києва — 21.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, місцями короткочасний невеликий дощ. **Трускавець:** уночі +14...+16, удень +30...+32. **Моршин:** уночі +14...+16, удень +30...+32.

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Ця — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009078 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 431 **Верстка та виготовлення фотоформ** — комп'ютерний центр редакції «УМ», тел.: 454-87-71 Газета виходить у вівторок, середу, четвер, п'ятницю—суботу (спільний номер) **Тираж 86734**

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон для довідок: т./ф.: (044) 454-84-92
Рекламне бюро: т./ф.: (044) 454-88-86, reklama@umoloda.kiev.ua
Відділ реалізації: т./ф.: (044) 454-84-41, sale@umoloda.kiev.ua
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kiev.ua

Відділи:
новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;
права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;
міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;
економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;
медицини — povnyu4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;
соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93